

Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti Kar
Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

A vörös szín használatának elemzése kortárs tájépítészeti alkotásokban

Tudományos Diákköri Dolgozat
lezárás dátuma: 2015.01.07.

Szerző: Tóth Enikő
Konzulens: Dr. Eplényi Anna

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS

I.1. A téma aktualitása.....	4
I.2. Célkitűzések.....	4
I.3. Kutatástörténet, módszertan	5
I.3.1. Színelméleti háttér.....	5
I.3.2. A projektek kiválasztásának lépései, elemzési szempontok.....	5
I.3.3. Környezetpszichológiai kutatás.....	7
I.7. Tájépítészeti példák monokróm színalkalmazásra.....	8
I.8. Vörös színű szobrok és installációk.....	9

II. ESETTANULMÁNYOK

II.1. La Villette	11
II.2. Garden of Cosmic Speculation and Rail Garden of Scottish Worthies	12
II.3. Zhongshan Shipyard Park.....	13
II.4. Park Monte Laa.....	14
II.5. Australian Garden.....	15
II.6. City Lounge.....	16
II.7. Red Ribbon Park.....	17
II.8. Tianjin Bridged Gardens.....	18
II.9. Christian Broda Platz (Mariahilfer Platz).....	19
II.10. Penthouse Garden.....	20
II.11. Grand Canal Square.....	21
II.12. Robert Hochner Park.....	22
II.13. A zeillerni városközpont.....	23
II.14. Ditrói Mór utca.....	24
II.15. Ready. Steady. Go!.....	25

II.16. Garscube Landscape Link.....	26
II.17. Van Campenvaart Playground.....	27
II.18. Plaza at Bavnehøj Arena.....	28
II.19. Superkilen.....	29
II.20. WHATAMI.....	30
II.21. Gardens by the Bay.....	30
II.22. Burnley Living Roofs.....	31
II.23. Mid Main Park.....	31
II.24. Toddlers Playground.....	32
II.25. Clos Layat Park.....	32
III. ÖSSZEGZÉS, KONKLÚZIÓ.....	33
Felhasznált irodalom.....	40
Internetes hivatkozások.....	41
Képek jegyzéke.....	42
Mellékletek.....	43
A vörös szín használatával készült projektek további elemzése	
Térkép	
Időszalag	
Összegző táblázat	
Csoportosítási lehetőségek	

I. BEVEZETÉS

„Legtöbbször észre sem vesszük a színek állandó hatását s csak egy-egy meglepőbb, erőteljes szín, vagy színekombináció hívja fel figyelmünket a színekre”. /Bercsényi L. György¹/

I.1. A TÉMA AKTUALITÁSA

Aki nyitott szemmel jár a világban, vagy gyakran olvas építészettel, tájépítészettel és művészettel foglalkozó kiadványokat, internetes újságokat, bizonyára észrevette, hogy az alkotók gyakran használnak nagy felületen megjelenő, erőteljes színeket. Felmerül a kérdés, hogy ezekben az esetekben öncélú művészetről van szó, vagy hasznos, a közösség számára elfogadható, esetleg építő jellegű projektek születnek? Egy nagyléptékű, jól dokumentált, pozitív példa: a Haas & Hahn művészkollektíva az elmúlt években aktívan építi a Rio de Janeirói közösség erejét², és a képen látható módon a nyomornegyedeket teszik élhetőbbé, egyedi karakterűvé azáltal, hogy színesre festenek egész városrészeket.

Benidorm – Spanyolország; Favella festészet – Brazília (Képek forrása: <http://www.pinterest.com/>)

I.2. CÉLKITŰZÉSEK

Munkám célja szakmánk kortárs tervezési tendenciáinak egyik szegmensét alaposabban, kritikailag vizsgálni. Elsődleges célom betekintést nyújtani a monokróm színhasználattal készült tervek világába és egy *átfogó projekt-gyűjteményt* adni az emberek kezébe a vörös szín alkalmazásával készült tájépítészeti munkákról.

Célom bemutatni a vörös szín elméleti- és tárgyasult felhasználási területeit és anyaghasználati lehetőségeit. Ezen kívül szeretném mélyebben megismerni, elemezi és összevetni a hasonló színhasználattal megépült, alapvető tervezési szemléletben megegyező, de motívumhasználatában eltérő jelentéstartalommal bíró projekteket. Célom a tervezési koncepció bemutatásával, esztétikai és szakmai leírások készítése során felderíteni a bennük rejlő tervezői szándékot. A tervek elemzése után célom trendeket, globális folyamatokat megállapítani általános érvényű tervezésméleti megállapításokat tenni a vörös színhasználatról, valamint kifejtetni a helyi környezethez való illeszkedés lehetőségeit.

¹Bercsényi, 1962, p.7. | ²<http://www.favelapainting.com/>

I.3. KUTATÁSTÖRTÉNET

Kutatásomat azért szűkítettem le a vörös színre, mert ez a legváltozatosabb árnyalatban megjelenő és legmélyebb szimbolikus jelentéstartalommal bíró szín, ezért ezt használják leggyakrabban az alkotók épített környezetünk kialakítása során. Az általam tanulmányozott forrásokat három különböző téma köré lehet csoportosítani. Az első a *színelmélet*tel kapcsolódik össze, a második a *projektek* felkutatására, megismerésére irányul, az utolsó pedig a *környezetpszichológiai* háttérkutatáshoz szükséges.

I.3.1. SZÍNELMÉLETI HÁTTÉR

A vörös szín hullámhossza a látható fény tartományán belül a legnagyobb, 625-750 nm közötti. A legtöbb színrendszer az alapszínek közé (vörös, sárga, kék) sorolja. A narancsba hajló árnyalatok meleg, míg a kézzel keverték hideg hatást keltenek. A vörösnek a többi színhez képes sokkal több árnyalata van, és egyikben sem veszíti el erős és egyedi karakterét¹

Mivel környezetünkől elvárjuk, hogy életünk minden területén kielégítse igényeinket, ezért úgy kell kialakítanunk, hogy megfeleljen elvárásainknak. A színelméleti kutatások segítik elő, hogy könnyebben kiválasszuk az adott helyszínnek megfelelő árnyalatot. A szemléltetőben keltett érzet vizsgálata során Bercsényi L. György megállapította, hogy a „színek tudatunk alatt hatnak kedélyhangulatunkra. (...) a vörös élénkítően hat².”

Az általam ismert összes színelméleti tanulmány egybehangzóan állítja, hogy a vörös végleteket szimbolizál, az élet valamennyi területét meg tudja jeleníteni, a pokoltól a mennyek országig.³ „A vörös kifejezheti a boldogságot, az örömet, a szeretetet, az önfeláldozást, a vértanúságot, az erőt, az alkotó Szentlelket, de a szenvedélyt, a durvaságot, a haragot és az erőszakot is⁴.”

A vörös és a zöld szín komplementer kontrasztot alkot, a színkörben egymással szemközt állnak. Ebből az következik, hogy kölcsönösen felerősítik, kiemelik egymás hatását, szinte hiányérzete van az embernek, ha csak egyiket látja, és jó érzéssel tölti el, amennyiben mindkét szín által keltett inger egyszerre éri⁵.

I.3.2. A PROJEKTEK KIVÁLASZTÁSÁNAK LÉPÉSEI, ELEMZÉSI SZEMPONTOK

Az alkotások „megtalálása” is a kutatás része. A legtöbb általam bemutatott hazai és külföldi projektet a szakfolyóiratok és a nyomtatott szakirodalom áttekintése során találtam meg. A téma globalitásából valamint naprakészségéből adódóan nagymértékben felértékelődött a nemzetközi szakirodalom és az internet szerepe is. Amelyik projektről nem találtam nyomtatott szakirodalmat, ott a hivatalos tervezői honlap információit vettem alapul az elemzés során.

¹Itten, 1978, p.135., | ²Bercsényi L. Gy., 1962, p. 5. | ³Itten, 1978, p.135., | ⁴Nemcsics A., 2013, p.8. | ⁵Itten, 1978, p.78.

A *Konceptuális kertek*¹ című könyv jelentős forrás, mert a szerző, Tim Richardson definiálja, melyik alkotókat tekinti konceptualista szemlélettel tervező tájépítésznek², és több olyan tervezőirodát is bemutat, melyeknek egy-egy alkotását kutatásom készítése során elemeztem.

A kutatás kezdetén monokróm színalkalmazású terveket vizsgáltam, és arra a következtetésre jutottam, hogy a vörös/piros színt gyakrabban használják a tervezők a koncepció kidolgozása során, mint bármelyik másikat (pl.: sárgát, zöldet). Ez azért lehetséges, mert a vörös nagyon erős karakterrel rendelkezik, sokoldalú szimbólumként is megállja a helyét és mind városi, mind természetes környezetben azonnal felhívja magára a figyelmet. Kijelenthetjük, hogy ha kis mennyiségben van jelen egy tervben a koncepció alapszínétől különböző szín, attól még tekinthető egy terület monokróm színalkalmazással készült tájépítészeti alkotásnak.

A projektek felkutatása során nem csak táji léptékű projekteket és városfejlesztésre irányuló munkákat találtam, hanem számtalan épületet (lásd kép), szobrot, land art alkotást, időszaki projektet (kiállítás, installáció) is, melyek tervezése során hangsúlyt kapott a vörös szín használata. Ezeket a műveket fontosnak találom az építészet és tájépítészet fejlődése során, közülük a legérdekesebbeket külön fejezetben röviden foglalom össze.

Az esettanulmányok során az elemzéseket a projektek megvalósításának időrendi sorrendjében, hasonló arculattal, azonos szempontok alapján készítem el (elhelyezkedés, koncepció, a vörös szín megjelenési formája), így a projektek ismertetése után jól összevethető, értékelhető eredmények születnek. A könnyű olvashatóság és áttekinthető szöveggép érdekében fél vagy egy oldalban elemzem a munkákat. Minden tájépítészeti alkotás után általam válogatott képeken mutatom be az alaprajzot vagy látványtervet, a koncepció fő motívumait, a térrendezést, a színárnyalatot, a vörös formai és hangulati megjelenését, és a növényhasználatot.

1.kép - Pacific Design Center – USA; Le Carré Rouge Hôtel – Franciaország; Red House – Norvégia; Casa pR34 – Mexikó (Képek forrása: <http://www.pinterest.com/>)

¹Richardson, 2008 | ² „munkájuk kiindulópontjaként olyan gondolatot vagy egymással összefüggő gondolatokat választottak, amelyet a **színek és mesterséges anyagok** használata és a **helyszín történetére és kultúrájára** vonatkozó szellemes kommentárok jellemeztek” Richardson, 2008. p. 9.

I.3.3. KÖRNYEZETPSZICHOLÓGIAI KUTATÁS

Az általam elvégzett környezetpszichológiai kutatás nem egy mély, mindent átfogó tanulmány, csupán háttérkutatás a dolgozatomhoz. Célja a legfontosabb első benyomások felmérése, a reakciók rögzítése volt. A kutatást 2013 tavaszán végeztem a Budapesti Corvinus Egyetem közel száz elsőéves, tájépítész szakos hallgatója segítségével. Azért őket választottam a felmérés célcsoportjának, mert így egy időben sok embert tudtam megkérdezni, és egy év tájépítészeti tanulmány során már érzékenyedtek annyira a téma iránt, hogy egy egyszerű kutatás során képesek legyenek értékelni öt területet képek alapján.

ELSŐ RÉSZ – Az asszociatív jelentéstartalom vizsgálata | A felmérés legelső kérdésével a vörös szín asszociatív jelentéstartalmát mértem fel a célcsoportban. Hallgatótársaimtól azt kértem, hogy soroljanak fel öt szót, mely legelőször eszükbe jut a vörös színről. A célom az volt ezzel a kérdéssel, hogy össze tudjam vetni az általam ismertetett projektekben metaforikus módon ábrázolt jelentéseket az emberek első asszociációival. Legnagyobb gyakorisággal az alábbi szavakat írták: *vér, rózsza, szerelem, tűz, szenvedély, pipacs, szív, erő, meleg, bor, vörös szőnyeg, rozsdá, Red Ribbon, Japán, figyelemfelkeltő, bársony, téglá, salak, híd, pezsgés, pompa, gazdag, vidám, feltűnő szavakat*. A projektek elemzése során arra a megfigyelésre jutottam, hogy a hallgatók majdnem az összes szimbólumot felsorolták, mely részét képezte a bemutatott projektek koncepciójának. Ezeket a mögöttes jelentéstartalmakat a projektek elemzése során részletezem.

MÁSODIK RÉSZ - Konnotatív¹ projektértékelés | A felmérés ezen része, az általam bemutatott parkok és kertek hangulatának objektív elemzését segíti elő. Nem volt lehetőségem, és célom sem teljes körű kutatást elvégezni, azonban a konnotatív² szemantikus differenciálskála³ (továbbiakban KSZD-skála) segítségével értékeltem a területeket a hallgatókkal. Az összes projektet minősíteni nem lett volna idő, ezért kiemeltem négy, általam a kutatás idején fontosnak ítélt tájépítészeti munkát, és kontrollterületként általános városi utcaképet bíráltattam diáktársaimmal. A KSZD-skála értékelési szempontjait a környezetpszichológiai elemzések során Düll Andrea és Urbán Róbert⁴ által kidolgozott melléknévpárok adták. Ezek a következők: *ismert-ismeretlen, barátságos-barátságtalan, nyugtató-irritáló, zajos-csendes, hagyományos-modern, otthonos-idegen, gazdag-szegényes, színes-színtelen, izgalmas-unalmas, szögletes-kerek, levegős-levegőtlen, hétköznapi-szokatlan, nyugodt-nyugtalan, dinamikus-statikus*. A kutatás eredményeit az összegzésben, a konklúziókhoz kapcsolódóan tárgyalom.

¹Szokolosky, 2004, p. 376. „a jelentés érzelmi-értékelő oldala, amely személyes és metaforikus töltésű” | ²Düll, 2009, p. 226. „A konnotatív jelentés kutatásában klasszikusnak számít Osgood et al. (1957) vizsgálata, amelyben a vizsgálati személyek **hétfokú skálákon** ítélték meg szavakat. | ³Szokolosky, 2004, p. 376. „Szemantikus differenciál: általános értelemben minden olyan becslési skála, amelyik bipoláris jelzőkkel definiált alskálákat használ valamely fogalom vagy dolog megítélésére. Az eljárás rugalmasságát az adja, hogy a megítélés alá eső fogalom bármi, sőt bárki lehet (...)” |

⁴Düll, 2009, p. 226.

1.7. TÁJÉPÍTÉSZETI PÉLDÁK MONOKRÓM SZÍNALKALMAZÁSRA

RUDOLF BEDNAR PARK - 2008 | A teljesen új beépítésű bécsi terület a Hager tervezőiroda munkája. A park helyén korábban a Duna ártere, később vasúti pályaudvar volt. A koncepció erőssége, hogy csak a vízfelületek és a lineáris elemekbe rejtett finom utalások emlékeztetnek erre¹. Az emeletes házak szigorú grafikáját a sárgára festett, játékos rudak oldják.

A NICOLAAS BEETSPLEIN-I JÁTSZÓTÉR - 2005 | A hollandiai Dordrecht egy elhanyagolt negyedébe vitt életet a DS Landschapsarchitecten és az NL Architects munkája². Egy dombban alakítottak ki kosárlabdapályát, megcélózva ezzel a helyi fiatalságot. A pálya körül műanyag burkolatú, élénk narancssárga színű támfal tartja a földet. A színes burkolat különböző mászó elemeket tartalmaz, újabb játéklehetőséget teremtve a gyerekeknek.

SUGAR BEACH – 2008-10 | A torontói tengerpart meghatározó részlete lett napjainkra a Claude Cormier által megálmodott, cukorszínű napernyőkkel díszített szakasz. A művész minden munkájában élénk, erőteljes színeket használ, többnyire műanyaggal társítva³. A Sugar Beach azért különleges, mert a hosszú ködös, havas téli hónapok alatt szinte világítnak a fehérségben az ernyők.

JACOB JAVITS PLAZA - 1992 | Amikor a New York-i teret át kellett építeni az alatta található mélygarázs szigetelése miatt, Martha Schwartzot kérték fel a tervezési feladatra. Az élénk színeket szívesen és gyakran alkalmazó tervező funkcionálisan jól használható, ugyanakkor látványos koncepcióban gondolkodott. A téren ívesen kanyargó élénkzöld padok látványát optikailag jól kiegészíti a négy, másfél méter magas mesterséges domb. Az ülőfelületek alkotta mintázatok a barokk parterre-k „hímzéseire” emlékeztethetik a szemlélőt. Mivel a tér többnyire árnyékban van, a világoszöld szín segít felvidítani a környezetet⁴.

Az imént bemutatott, monokróm színalkalmazással készült projekteken is látszik, milyen erős karaktert tud adni egy-egy szín a tájépítészeti alkotásoknak, különböző árnyalatokkal más-más hangulatot lehet kelteni, tervezőként érdemes tudatosan élni ezzel a lehetőséggel.

2.kép - Rudolf Bednar Park, Hollandiai játszótér, Sugar Beach, Jacob Javits plaza (Képek forrása: www.landezine.com)

¹<http://www.vulgare.net/2010/01/rudolfbednar-park-hager-landschapsarchitektur-vienna/> | ²Richardson, 2008, p.91.

³<http://www.claudecormier.com/projet/sugar-beach/>

⁴http://www.marthaschwartz.com/projects/civic_institutional_javits.php

1.8. VÖRÖS SZÍNŰ SZOBROK ÉS INSTALLÁCIÓK

AMILEKA HOLIDAY HOUSE | Az Ausztráliában található luxusingatlan kialakítása Sharon Fraser érdeme. Az üdülőház minimalista kialakítású kertjének három eleme egy egyedi kialakítású tűzrakóhely, egy gigantikus méretű úszómedence és a vörös, acéllemezből készült nyúl-szobor. Utóbbi látványban teljes mértékben uralja a kert egy részét; Peter McLisky alkotása, akinek nevéhez számtalan, hasonló jellegű alkotás fűződik¹.

ENDLESS COLUMN | A 21 m magas alkotás Tal Streeter szobrászművész munkája az egyesült államokbeli Storm King Art Center szabadtéri múzeumban található. Ez tulajdonképpen egy hatalmas park, mely több mint száz művész nagyméretű műveit mutatja be. A vörösre színezett fém szobor arról kapta a nevét, hogy ha valaki közvetlenül mellé áll, és felfelé néz, a látvány az égbe nyúló végtelen „lépcső” érzetét kelti. Tal Steeler hosszú éveken át Japánban tanult, a helyi művészeti munkákban ábrázolt sárkányokkal foglalkozott. Az „Endless Column” letisztult kifejezési módja is lehet a sárkányok hullámzó mozgásának².

ESPACIO MÉJICO | A madridi park Juan Carlos parkban egy mesterséges dombon emelkedik ez a nyolc méter magas körgyűrű alakú, Espacio Méjico névre keresztelt szobor. A betonból készült, 1992-ben két mexikói művész által épített kerék olyan kevés kitámasztást kap, hogy úgy tűnik, bármelyik pillanatban legurulhat a földhátrol³.

GARDEN OF LIGHT | A BCA Landscape által tervezett belső udvarnak a látványos vörös, íves padok és a csillárok adják a különlegességét. Az intenzív szín és az elegáns fényforrások együttese tökéletesen illeszkedik a gangot körbefogó kovácsoltvas korlátok mintázatához, az alkotás minden részlete a luxus érzetét kelti. A Garden of Light, vagyis a Fény Kertje nevet azért kapta, mert este a padok is világítanak, és az udvar két oldalán égősorból kialakított kúp alakú térelemek is fényt bocsátanak ki⁴.

3.kép - Amileka Holiday House, Endless Column, Espacio Méjico, Garden of Light (Képek forrása: www.picasa.com)

¹<http://www.australiantraveller.com/byron-bay/amileka-2/>

²<http://www.windart.subvision.net/aca-windart/sub/talstreeter/index.htm>

³<http://www.youtube.com/watch?v=7wdtUunWIRU>

⁴<http://bcalandscape.co.uk/projects/garden-of-light/>

BUGA JÁTSZÓTÉR | A 2005-ben, Münchenben megrendezett Bundesgartenschau¹ egyik bemutatókertjének egy játszótérét alakítottak ki. Az első sorban gyerekek számára időszakosan létrehozott kertben nem a hagyományos játszóeszközök nyújtották az élményt, hanem a mesterségesen kialakított dombok, és a közöttük kanyargó szabálytalan alaprajzú útvonalak. A kiemelkedéseket gyep fedte, az ösvényeket pedig vörös színű, öntött gumiburkolattal borították, az így kialakult látvány vidám hangulatot keltett.

GARDEN OF 10000 BRIDGES | A 2011-ben, Kínában megrendezett International Horticulture Exhibition egyik látványossága a West8 tervezőiroda segítségével létrehozott Garden of 10000 Bridges² volt. A kert a meglepetés erejével játszik az emberi érzékekkel. Az útvonalak szabálytalanul kanyarognak a területen, némelyik híd alatt is átfutnak, labirintusszerűen végtelennek hatnak. A koncepció alapján a növényzet (bambuszerdő) fölé nagyméretű vörös hidak magasodnak, melyekről kilátás nyílik a kiállítás többi területére és a tájra.

LA LIGNE ROUGE | Egy genfi szobrászművész, Daniel Berset alkotása, 2000-ben, egy nemzetközi konferencia alkalmával készítette. Az ülésen résztvevő államok képviselői a taposóaknák betiltásáról írtak alá nyilatkozatot. Berset műve 300 törött, vörösre festett székből áll, melyeket egy sorban helyezett el az úton, a konferencia közelében. Mivel egy statisztika szerint átlagosan húszpercenként halt meg egy ember taposóakna miatt, ezért a székek a konferencia időtartama alatt elhunyt áldozatokat szimbolizálják³.

THE RED BALL PROJECT | Napjaink egyik legdivatosabb projektje, melyről rendszeresen közvetít a média Kurt Perschke ötlete volt. Megvalósításában az a szép, hogy a közösség ereje kell hozzá. A nagy piros gumilabda 2001 óta járja körbe a Földet, és minden érintett városban a helybéliek szavazzák meg hová kerüljön. Legutóbb 2014 szeptemberében Montreálban volt, saját blogján és közösségi oldalain oldalán lehet követni merre jár.

4.kép - BUGA játszótér, Garden of 10000 Bridges, La Ligne Rouge, The Red Ball Project
(Képek forrása: www.pinterest.com)

¹<http://bundesgartenschau.de/buga-iga/kommende-gartenschauen/>

²<http://www.landezine.com/index.php/2011/05/garden-of-10000-bridges-by-west-8/>

³http://www.redcross.int/FR/mag/magazine2000_4/bref2.html

⁴<http://redballproject.com/>

II. ESETTANULMÁNYOK

II.1. LA VILLETTE PARK

HELYSZÍN: PÁRIZS, FRANCIAORSZÁG | MEGBÍZÓ: PÁRIZS ÖNKORMÁNYZATA | TERVEZŐIRODA:

BERNARD TSCHUMI ARCHITECTS | TÁJÉPÍTÉS: BERNARD TSCHUMI | EGYÜTTMŰKÖDŐ TERVEZŐ:

ALEXANDER CLEMENTHOFF | MEGVALÓSÍTÁS: 1982-1998 | TERÜLET: 35 HA

ELHELYEZKEDÉS, URBANISZTIKAI ELVEK | A La Villette Park Párizs egyik legnagyobb közparkja, keresztülfolyik rajta a Canal de l'Ourcq, egy Napóleon korában épült gigantikus csatorna. Az övezet kultúrtörténetileg fontos és ismert épületei a nagysikerű Cité des Sciences et de l'Industrie (A Tudományok és az Ipar Múzeuma), a Géode (az egyik legismertebb gömb alakú mozi), és a Cité de la Musique (Zeneváros). A parkot azért alakították ki, hogy kikapcsolódási lehetőséget biztosítson a város lakóinak, a cél a terület korszerűsítése és integrálása volt a városképbe, valamint a különböző funkcióval rendelkező épületeknek kellett tájépítészeti eszközökkel egy keretet adni, mely összefogja, egységbe rendezi őket¹.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A dekonstruktivista Bernard Tschumi a terület egységét egy vörös forma szétszabdalásával hozta létre. Az elgondolás alapját a zöldfelületek, az épületekhez elvezető útvonalak és sétautak, valamint a pavilonokból keletkező raszterháló együttese adja. A terv értelmezése során megállapítottam, hogy a vörös szín a koncepció elválaszthatatlan részért képezi. Ezek a kerekteres színű építmények a terület szimbólumává váltak, meghatározzák a teljes park arculatát. A Cité de la Musique bejáratí kapujának színe és formai kialakítása élénken reflektál a Tschumi által tervezett pavilonokra, hangsúlyozza a park egységét.

Különleges vibrálást kelt a nagy kiterjedésű gyepes területek valamint lombos fák zöld kontrasztja az épített elemek vörös színével, izgalmassá téve a szemlélő számára a folyamatosan feltáruló parkrészleteket sétálás közben, mozgásra ösztönzi a látogatókat. Az azonos távolságban, négyzethálóban elhelyezett szerkezetek ismétlődésének ritmusa szintén meghatározó tényező az elemzés során, véleményem szerint a folyton visszatérő és mégis mindig megújuló látvány nyomatékosítja a dekonstruktivista tervezői hozzáállást.

5.kép – La Villette (Képek forrása: www.tschumi.com)

¹Morris, 2007, p. 116.

II.2. GARDEN OF COSMIC SPECULATION AND RAIL GARDEN OF SCOTTISH

WORTHIES

HELYSZÍN: DUMFRIES, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG | TÁJÉPÍTÉSZ: CHARLES JENCKS |

MEGVALÓSÍTÁS: 1989-, 2003-2006 | TERÜLET: 30 HA

ELHELYEZKEDÉS, LÉNYEGES HELYI ADOTTSÁGOK | A terület Skóciában található, közelében helyezkedik el a vasút, és a hozzá kapcsolódó híd, amely fontos szerepet kapott a terv kialakítása során. A kert Charles Jencks és néhai felesége, Maggie Keswick tulajdona.

KONCEPCIÓ | A területen több mint 40 különféle egység található, ez a szám különféle mesterséges felszíni formákat, hidakat, szobrokat és tematikus kerteket foglal magába¹. Összességében ezek az elemek különleges posztmodern tájépítészeti alkotást alkotnak. Az kert minden eleme a hullámváz metaforája, az utak, a vízfelületek és az erdősávok is áramló, kanyargó formában kerültek megfogalmazásra. A koncepció a természetet és a tudomány vívmányait dicsőíti.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Az égő vörös színű objektumszerű elemek nem kulcsmotívumai a kertnek, hanem szinte eltörpülnek a gigantikus méretű térrendezés mellett, azonban a látogató útja során többször kapcsolatba kerül velük, így igazán nagy hatást tud rá gyakorolni a szín intenzitása, valamint a vörös-zöld kontrasztból adódó energetizáló, felpeszdtítő élmény. A vörös egyrészt az ipari objektumokban tűnik fel: legnagyobb felületen a vasúti hídon, és a hozzá kapcsolódó sín-elemeken. A „dombocskákon” található vörös táblák és a vasúti sín mellett húzódó nyárfasor vörösre festett fém zászlói (ún. *Bloodline*) a skót felvilágosodást és történelmet jelképezik, feltüntetve az ide vonatkozó legfontosabb adatokat. A hullámvázat Jencks a vörös szín segítségével is megjelenítette, a festett, íves fahidak között piros út kanyarog, mely leginkább egy mesebeli sárkány röptére emlékeztetheti a szemlélőt. A kínaizáló vörös-alkalmazás feleségétől származik, aki a hagyományos kínai tájépítészet szakértője volt. Harmadik megjelenése a posztmodern világrelációkhoz kapcsolódik: Jencks külön részt szentelt a kvarknak, mely a kvantumfizika új felfedezése volt. Ezen a területen (Quark Walk) a vörös szín ég felé meredő oszlopokon jelenik meg, melyeket fémháló fog közre.

6.kép - Garden of Cosmic Speculation and rail Garden (Képek: Dr. Eplényi Anna, www.charlesjencks.com)

¹Jencks, 2003, ²uo., p. 112.

II.3. ZHONGSHAN SHIPYARD PARK

HELYSZÍN: ZHONGSHAN, KÍNA | TERVEZŐIRODA: TURENSCAPE | VEZETŐ TERVEZŐ: KONGJIAN YU |

MEGVALÓSÍTÁS: 1999-2001 | TERÜLET: 11 HA

ELHELYEZKEDEÉS, LÉNYEGES HELYI ADOTTSÁGOK | A park Kínában, Zhongshan városában egy tó mellett található, amely a Qijiang folyón keresztül csatlakozik az óceánhoz. A barnamezős terület fejlesztése során a régi hajógyár helyén egy park létrehozása volt a cél. A gyár az 1950-es években épült, és 1999-ben ment csödbe, de története rendkívül fontos, hiszen túlélte két forradalmat is, ezért szükség volt rá, hogy méltó emléket állítsanak neki.¹

URBANISZTIKAI ELVEK | A városban egy olyan látványos park kialakítása volt a cél, mely kikapcsolódási lehetőséget nyújt a helyieknek, valamint növeli a település turisztikai vonzerejét. Ezen kívül a koncepciónak egy környezetvédelem és egy történelem óra megtartását is lehetővé kellett tennie a parkban. A természetes élőhelyeket feltétlenül meg kellett tartani, és nyomatékosítani kellett a terület eredeti ipari funkcióját is.

KONCEPCIÓ | A tervezők hangsúlyozták, hogy a park nem különálló egység, hanem szervesen csatlakozik a város szövetébe; ezt főképpen a hangsúlyos bejáratú résszel fejezték ki. Az egyik legnagyobb tervezői kihívást az jelentette, hogy a tó vízszintje minden nap több mint egy métert ingadozik, de hidak építésével megoldották ezt az izgalmas tájépítészeti feladatot. A terv kialakítása során csak őshonos növényzettel dolgoztak az alkotók, ezzel nyomatékosítva, hogy a vadon élő növények ugyanolyan szépek, mint például a termesztett rózsák.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A gyárból megtartott fémstruktúrák egy részét fehérre, a többit vörösre festették, ezzel emelték ki az épített ipari örökség fontosságát a helyszínen, és erősítették a *genius loci*-t, azaz a hely szellemét. A legfontosabb elemek párban találhatók, mindegyiknek van fehér és vörös változata is. Így maradt fenn két csarnok fémstruktúrája, valamint két torony, utóbbiakat kilátótoronnyá alakították át. A kínai vörös szín nem csak kihangsúlyozza az épületek ipari jellegét, hanem igényes megjelenést is kölcsönöz nekik. Véleményem szerint nagyszerű turistalátványosságot alakítottak ki azzal, hogy az eredeti épületelemeknek hangsúlyos színt és szerepet adtak a területen.

7.kép – Zhongshan Shipyard park (Képek forrása: www.turenscape.com)

¹www.turenscape.com/english/projects/project.php?id=71

II.4. PARK MONTE LA

HELYSZÍN: BÉCS, AUSZTRIA | TERVEZŐIRODA: 3:0 LANDSCHAFTSARCHITEKTUR | TÁJÉPÍTÉS: ALBERT

WIMMER | EGYÜTTMŰKÖDŐ IRODA: MARTHA SCHWARTZ PARTNERS | MEGVALÓSÍTÁS: 2003-2005 |

KÖLTSÉGEK: 2,1 MILLIÓ € | TERÜLET: 14400 M²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A park Laaerberg-ben, Bécs egyik kertvárosi részén található. A 9 ha területű városrész egésze egy új beruházás nyomán született, ugyanis helyén korábban tégláégető üzem helyezkedett el.¹ Jelenleg a Monte Laa park mellett egy iskola és lakóházak találhatóak. A park létrehozásának célja egy új „városmag” kialakítása volt, melyet minden lakó örömmel használ, és megtalálja benne a számára optimális kikapcsolódási módot vagy helyszínt. A szomszédos iskola diákjai számára egy játszótér biztosítja a szórakozási lehetőséget, melynek elhelyezkedése és látványa is erősíti az oktatási intézménnyel való kapcsolatot. A zöldfelület lineáris irányultságú, hossza 440 méter, a teljes magasságkülönbség 10 méter², melyet a négy földrampa segítségével bravúrosan áthidaltak és tompítottak. Minden elem a hosszanti elrendezést erősíti, a gyepes rámpák, a gyertyán (*Carpinus betulus 'Fastigiata'*) fasorok, az utak, az utcabútorzat, és a burkolat mintázata is. A park történeti múltjára a gyepes lejtők alján keletkező mélyedések utalnak, melyek az egykori téglagödröket hivatottak szimbolizálni. Az én meglátásom szerint ez az utalás nem egyértelmű azok számára, akik nem ismerik a terület eredeti funkcióját.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A világos téglavörös árnyalat az ék alakú földrampákat tartó színezett látszóbeton támfalak oldalfalán tűnik fel. A hosszanti alaprajzú parkot vertikális irányban is izgalmassá és látványossá teszi a szín, éles egyenes kontúrvonalaival kihangsúlyozza az oldalról háromszög alakú támfalakat. A képen is jól látszik, hogy a vizsgált szín a játszótéren is visszaköszön, itt azonban a hely jellegéből adódóan frissebb, élénkebb árnyalatokat alkalmaztak a tervezők. A parkban két vörös kapu is található, melyek izgalmasabbá, mozgalmasabbá teszik a tervet. Az egyik kisebb méretű és csak gyalogosok számára használható, míg a másik első sorban az autós forgalom részére készült, alakja leginkább egy vadátjáróra hasonlít.

8. kép – Park Monte Laa (Képek forrása: www.marthaschwartz.com)

¹⁻²D. Grimm-Pretner, P. Zöch, 2010, p. 38.

II.5. AUSTRALIAN GARDEN

HELYSZÍN: CRANBOURNE, AUSZTRÁLIA | MEGBÍZÓ: MELBOURNE-I KIRÁLYI BOTANIKUS KERT |
TERVEZŐIRODA: TCL | TÁJÉPÍTÉSZEK: KEVIN TAYLOR, KATE CULLITY, PERRY LETHLEAN |
EGYÜTTMŰKÖDŐ ALKOTÓK: P. THOMPSON, E. KEARNEY, M. STONER, G. CLARKE, M. EISEN |
MEGVALÓSÍTÁS: 1. RÉSZ: 2005, 2. RÉSZ: 2012 | KÖLTSÉGEK: 11 MILLIÓ \$ | TERÜLET: 40 HA

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | Ausztrália déli részén, a Melbourne-höz közeli Cranbourne-ben azzal a céllal vett földet a Királyi Botanikus Kert, hogy újabb bemutató területet alakítson ki. A cél a természetes ausztrál tájkép kicsinyített másának, kivonatának létrehozása volt. A tervezői szerepre senki más nem lett volna alkalmasabb, mint TCL alkotócsoport, hiszen minden munkájukban visszaadják azt, amit számukra Ausztrália jelent; rajonganak a helyi homok vörös színéért és az őshonos növényállományért. Konceptualista alkotásaik mindig egy történetet mesélnek, jelen esetben a narratíva a háborítatlan természet és a környezetét megszelídíteni vágyó ember harcáról szól, melyet formakontrasztal ábrázolnak.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A botanikus kert központi részén helyezkedik el az *Ephemeral Lake*¹, mely a vörös színű homokból lett kialakítva. Jellegzetes színét a vastartalmú ásványok adják, melyek a levegővel érintkezve oxidációs folyamaton mennek keresztül. Az alapvetően íves, ellipszis-szerű központi formát hosszában kettészeli egy növényekből kialakított egyenes. A növénytől nyugatra félköríves homokdombok emelkednek, míg keletre egy közel vízszintes felületet alakítottak ki. A tervezők célja az Ephemeral Lake létrehozásával a leromlott állapotú, száraz és kietlen kontinens ábrázolása volt, amelyen időszaki vízfolyások váganak keresztül. Az árvíz követő aszályos időszakot a ritmikusan ismétlődő, foltokban feltűnő fehér kerámialapok hivatottak szimbolizálni.² A kanyargó vízfolyások helyett az áramlási mintával emlékeztetik a szemlélőt ennek az ősi anyagnak a jelenlétére. A területen felbukkanó vízfelület nélkül megjeleníteni a kívánt anyagot, a japán szárazkertekhez hasonlatos, különleges tervezői bravúr. Összességében azt lehet mondani, hogy a TCL munkájának eredményeként nagyszerű *tájimitáció* jött létre a botanikus kert területén belül, amelyet részben a vörös szín okoz.

9. kép – Australian Garden (Képek forrása: www.tcl.net.au)

¹Richardson, 2008 p. 290. | ²<http://markstoner.com.au>

II.6. CITY LOUNGE

HELYSZÍN: ST. GALLEN, SVÁJC | MEGBÍZÓ: ST. GALLEN VÁROS VEZETŐSÉGE ÉS A RAIFFEISEN

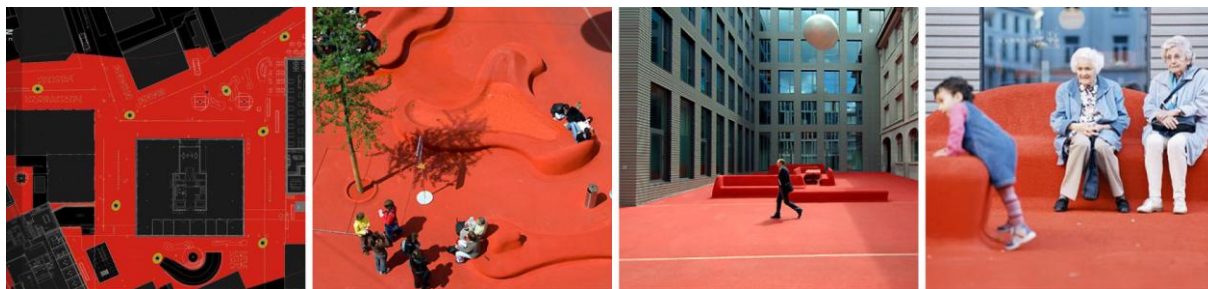
SCHWEIZ | TÁJÉPÍTÉS: CARLOS MARTINEZ (CARLOS MARTINEZ ARCHITEKTEN) | EGYÜTTMŰKÖDŐ

MŰVÉSZ: PIPILOTTI RIST | MEGVALÓSÍTÁS: 2005

ELHELYEZKEDÉS, LÉNYEGES HELYI ADOTTSÁGOK | A projekt St. Gallen belvárosában valósult meg, részben a város vezetősége érezte szükségét az átalakításnak, ám sokkal inkább nevezhető marketingfogásnak a Raiffeisen Bank részéről. Svájcban ugyanis a vörös szín a Raiffeisen jelképe és a bank székháza az átalakított területen belül található. A városbelsőt azért konvertálták át, hogy modern szemléletmódban egységesítsék a városképet, valamint feloldják a főként banképületeket és irodaházakat magába foglaló negyed ridegségét. A nyertes koncepciót tervpályázat útján választotta ki a város vezetősége, és a helyiek azóta is úgy érzik, hogy jól döntöttek, amikor ezt a látványos tervet szavazták meg¹.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A koncepció mindenki által elérhető, használtba vehető „előcsarnokot” fogalmaz meg, ám ez csak a marketingstratégia kontextusában értelmezhető. A skarlátvörös színű burkolattal borított terület ugyanis a banképület fogadótereként funkcionál. Megállapításom szerint az összes általam bemutatott tájépítészeti terv közül ebben a svájci projektben nyilvánul meg a vörös szín a *legbrutálisabban*. Bár a Superkilen parkban is nagy területet burkoltak hasonló módon, de ott teljesen más vizuális élményt nyújt a megvalósult tájépítészeti alkotás. Egyrészt a különböző színek használata miatt (Superkilenben magentát, lilát és narancsot is alkalmaztak), másrészt a Koppenhágai külvárosban sokkal nyitottabb a tér, mint a St. Gallen-i irodaépületek között. A teljes belvárosi részt borítja a vörös színű ütőcsillapító gumiburkolat. Még a területen található asztalokat és székeket is ebből az anyagból alakították ki. A parkoló és a kerékpártároló helyét sárga festékekkel jelölték ki a területen.

Ebben a projektben az oly gyakran szereplő vörös-zöld szíkontraszt megjelenítését néhány páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*) kiültetésével próbálták meg elérni, azonban véleményem szerint túl kevés fát ültettek ahhoz, hogy a nagy mennyiségű vörösnek érezhető kontrasztot adjon. A fák számára készített ültetőgödröket is színezett kavicssal fedték. A különleges világítótestek kialakítása szintén a koncepció része volt, a repülő csészealj alakú lámpabúrák hangsúlyozzák az innovatív városépítészeti megoldást.

10. kép – City Lounge (képek forrása: www.carlosmartinez.ch, www.stadt.sg.ch)

¹<http://www.stadt.sg.ch/home/freizeit-tourismus/stgallen-entdecken/wahrzeichen-bauwerke/neuzeit.html>

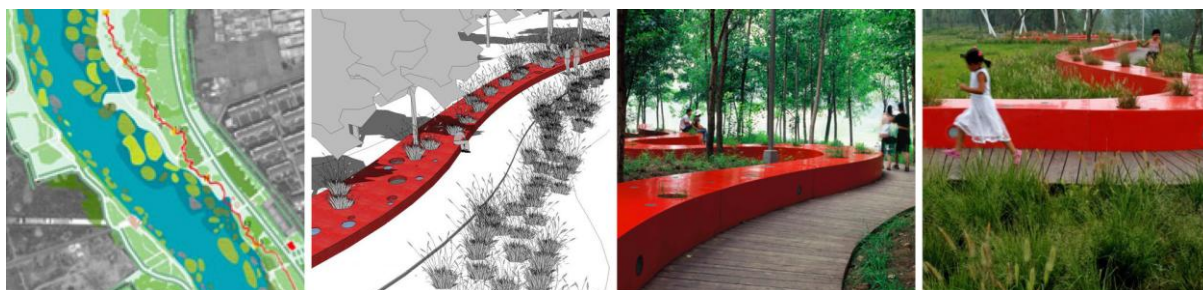
II.7. RED RIBBON PARK

HELYSZÍN: QINHUANGDAO, KÍNA | TERVEZŐIRODA: TURENSCAPE | VEZETŐ TERVEZŐ: KONGJIAN YU |

MEGVALÓSÍTÁS: 2005-2008 | TERÜLET: 20 HA

ELHELYEZKEDEÉS, LÉNYEGES HELYI ADOTTSÁGOK | A park Kínában, a Qinhuangdao városon keresztül folyó Tanghe partján helyezkedik el. Az urbanizáció során a folyó melletti természetes területet, mint egy zöldfolyosót igyekeztek megőrizni, azonban azt a városhoz is akarták csatolni, hogy a helyiek számára kikapcsolódásra alkalmas zöldövezetként funkcionáljon, hiszen sokan szerettek volna itt korábban is horgászni, futni vagy úszni, azonban a környék rendezetlensége ezt nem tette lehetővé.¹ Olyan megoldást kellett találni, mely a természeti környezet jó ökológiai állapotának megóvása érdekében a legkisebb beavatkozással megvalósítható. Ezen kívül meg kellett oldani a közeli szeméttlerakó és nyomornegyed problémáját is, mely éles kontrasztot képzett a természeti területtel. A projekt sikeressé és ismertté tette a Turenscape tervezőirodát; Kínában több jelentős, táji léptékű fejlesztés is a nevükhöz köthető.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A Turenscape tervezőiroda olyan koncepciót dolgozott ki, melynek megvalósítása során egyszerűen és látványosan fejleszthették a területet, azonban az nem járt az eredeti élővilág pusztulásával, és a mocsaras, időnként víz borította területeket sem kellett nagymértékben átalakítani. Így jött létre az 500 m hosszú „Red Ribbon”, mely nevéhez híven *szalagként* kanyarog a növényzet között, helyenként közeledve, máshol eltávolodva a vízfelülettől. A fa pallóval borított sétányt élénkpiros többfunkciós pad követi, mely fő szerepén kívül éjjelente világításként is funkcionál, valamint növények számára kör alakú ültető edényeket is tartalmaz. Az acéllemezből készült pad 60 cm magas, szélessége 30 cm és 1,5 m között váltakozik, színe Kínában évszázadok óta használt a művészetben és az építészetben. A területen négy fehér, felhőt jelképező pavilon található, mely szükség esetén védi a látogatókat az esőtől, valamint vizuális fókuszpontot ad. A „vörös szalag” mellett négy nagy kiterjedésű évelőágy is található, melyek fehér, sárga, lila és kék színekben pompáznak.²

11. kép – Red Ribbon (Képek forrása: www.turenscape.com)

¹⁻²www.turenscape.com/English/projects/project.php?id=336.

II.8. TIANJIN BRIDGED GARDENS

HELYSZÍN: TIANJIN, KÍNA | VEZETŐ TERVEZŐ: KONGJIAN YU | TERVEZŐIRODA: TURENSCAPE |

MEGVALÓSÍTÁS: 2005-2008 | TERÜLET: 22 HA

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A park a kínai Tianjin városában található. Területe eredetileg igen erősen leromlott állapotú, hulladékkal szennyezett, nyomornegyedekkel tarkított barnamezős övezet volt¹. A projekt célja volt javítani a területen található folyó- és állóvizek állapotán, megtisztítani az övezetet a különféle szennyeződésektől és létrehozni egy parkot, mely kikapcsolódási lehetőséget nyújt a város több mint 10 millió lakója számára.

Az ipari park területét a koncepció kialakítása során a tervező egy ügyes módszerrel kapcsolta össze a várossal. Az övezet egyes részeit megfeleltette az ablakoknak, melyek a város felől a parkra néznek és tulajdonképpen egy kert-sorozatot hozott létre. A várost és a parkot egy hosszú, vörös *hídszerű* szerkezettel kötötte kapcsolta a tervező, melyet Skywalk-nak nevezett el. Mivel az egykori ipari terület mélyebben fekszik, mint a település többi része, ezért a „hídról” lépcsők vezetnek a park szintjére. Összesen 9 mélyebben fekvő és 10 magasabban elhelyezkedő kertet hoztak létre, melyet a hídon álló 10 vörös óratorony-szerű építmény köt össze². A kertek a hagyományos táj elemeit szimbolizálják, például mocsarat, rétet, legelőt, folyókat, és a mezőgazdasági területeket. A növényalkalmazás során előtérbe helyezték a manapság oly divatos fűfélék különböző fajtáit.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A vörös szín a posztindusztriális park minden területén szerepet kap. Ugyanúgy, ahogy a Turenscape tervezőiroda általam bemutatott többi munkájában (Red Ribbon, Zhongshan Shipyard Park), ebben a parkban is több helyen a fehér színnel kombinálva. Véleményem szerint ezt a két színt azért használják előszeretettel együtt, mert a fehér kiemeli a vörös szín hatását, mintegy háttérrel biztosít számára, és épp annyira kirí a zöldes-barnás természetes képből. A vörös különböző kisméretű objektumok formájában is megjelenik a kertekben (pl.: pad, szegélykialakítás). Valamint a kertrészekhez képest gigantikusnak látszó „Skywalk” is vörös színűre van festve. Utóbbi, geometrikus megjelenésével, ismétlődő toronyszerű alakzataival erősen emlékeztet a Villette Park dekonstruktivista pavilonjaira.

12.kép – Tianjin Bridged Garden (Képek forrása: www.turenscape.com)

¹⁻²<http://www.turenscape.com/english/projects/project.php?id=441>

II.9. CHRISTIAN BRODA PLATZ (MARIAHILFER PLATZ)

HELYSZÍN: BÉCS, AUSZTRIA | TERVEZŐIRODA: BEITL ZT GMBH | EGYÜTTMŰKÖDŐ TERVEZŐ: D.

WALLMANN | MEGVALÓSÍTÁS: 2006-2007 | KÖLTSÉGEK: 1 MILLIÓ € | TERÜLET: 5000 M²

ELHELYEZKEDÉS, URBANISZTIKAI ELVEK | A terület Bécsben, a Westbahnhof – Mariahilfer Str. mellett helyezkedik el, amely átalakítás előtt nem keltette egységes városi tér érzetét, csupán egy nagyméretű kereszteződésre hasonlított. Ezért egy különleges tájépítészti „fogással” próbálták meg térben definiálni területét, és a megoldás véleményem szerint nagyszerűen bevált. A terület vertikális újraszervezése során egy enyhén meglepő, de sokoldalúan használható városi tér jött létre.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Több másik esethez hasonlóan (pl.: Villette Park, City Lounge), itt sem lehet elválasztani a koncepciót a vörös színtől, a terv kulcselemét ugyanis az új, kilenc méter magas¹ rudak adják. A teljes téren szétszórta, de ritmikusan ismétlődő (összesen 56 db²) vörösre színezett alumínium oszlop szeli át a teret, és irányítja magára az arra járók figyelmét. Ezeknek a pontszerű elemeknek a hangsúlyos vertikális irányultsága véleményem szerint zászlórudakra, vagy árbocra emlékezteti a szemlélőt. Egy-egy rúd mellé vadszőlőt (*Parthenocissus* sp.) és borostyánt (*Hedera* sp.) ültettek, mely megnövekedve visszacsempészi a természetet a városi környezetbe. Ezen kívül szintén kiemeli a vörös-zöld szinkontrasztot, melynek figyelemfelkeltő erejével több tervező is élt (pl.: Schwartz, Jencks). Ősszel, amikor a vadszőlő lomblevelei elszíneződnek, felerősítik a vörös szín hatását a téren. Az árbocszerű oszlopok megadják a tér struktúráját, ugyanakkor szabadon hagyják a gyalogos utakat, irányítva ezzel a városi tömeget. Az oszlopok lábánál ovális kb. 45 cm magas betonsávokat alakítottak ki, melyek látványban szinte „kitámasztják” a rudakat és ülőfelületként is használhatóak. A vörös szín itt is egy határozott formával (zászlórúd) társul, így erősítve a szín erejét, és ezáltal a tér karakterét, ehhez hasonló több másik megoldást is megfigyelhetünk a kortárs tájépítészetben. A tér és a szomszédos Mariahilfer Str. látványkapcsolatát formára nyírt gyertyánsövények (*Carpinus* sp.) és lepényfák (*Gleditsia triacanthos*) biztosítják³.

13. kép – Christian Broda Platz (Képek forrása: www.beitl.at, www.wien.gv.at)

¹⁻³D. Grimm-Pretner, P. Zöch, 2010, p. 42.

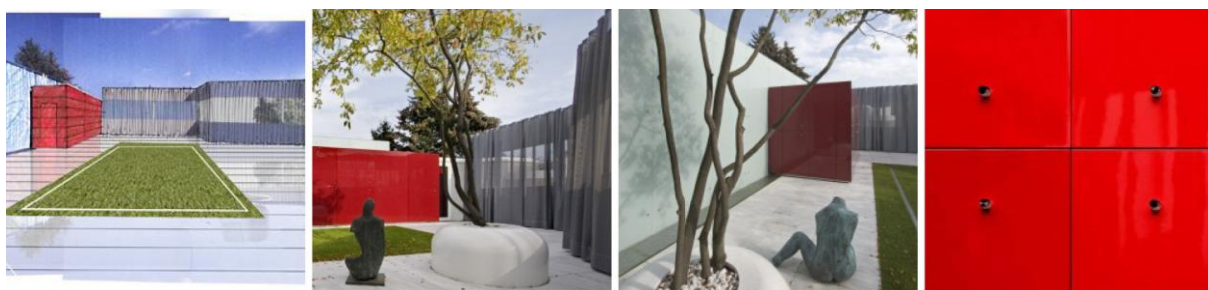
II.10. PENTHOUSE GARDEN

HELYSZÍN: HANNOVER, NÉMETORSZÁG | MEGBÍZÓ: DR. MATTHIAS WILKENING | TERVEZŐIRODA:

WES & PARTNER LANDSCHAFTSARCHITEKTUR | MEGVALÓSULÁS: 2006

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A terv és megvalósítás esszenciája a tervezőiroda által képviselt szemléletmódnak. Művészi látásmódjuk letisztult designnal és professzionális színvonalon kivitelezett ötletekkel társul. Jelen esetben a kert egy hannoveri loftlakás kiterjesztéseként jött létre, tulajdonképpen egy tetőterasz. Az inspirációt egy hagyományos nappali szoba adja, melynek minden fontos alkotóelemét megvalósították a szabadban, plafon helyett azonban a csillagos ég zárja a teret. A szőnyeget gyeppel alkotja, a járófelület fényesre csiszolt fehér márvány. Az egész kompozíciót négy méter magas, enyhén átlátszó, szürke műanyagfüggöny fogja közre¹, ezáltal intimen elzárva az éttermet a külvilágtól. A kert berendezési tárgyai két szobor, melyek stilizált emberalakokat ábrázolnak, valamint néhány fanyarka (*Amelanchier* sp.). Utóbbiak erős grafikai elemként megjelenésű törzsükkel játékosságot visznek a szobába, és kövekre emlékeztető alakú ültető edényük egyben ülőhelyként is szolgál. A lakók kényelmét fehér árnyékoló és néhány egyszerű fából készült mozgatható szék és asztal teszi teljessé.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Ezt a magánkertet azért választottam be az elemzett projektek közé, mert kis méretéhez képest központi szerepet tölt be benne a vörös szín. A szimbolikusan megjelenített nappali szoba egyetlen állandó bútora a fényes, vörös, magas minőségű műanyag szekrény. Érdekes megfigyelni, hogy a szürke és fehér árnyalatok előtt mennyire megragadja a szemlélő tekintetét a hangsúlyos színű, egyszerű, tiszta vonalvezetésű bútordarab. A zöld gyeppel és a vörös szín kontrasztja rendkívül határozottan tud érvényesülni, azáltal, hogy figyelmünket semmilyen más szín nem tudja elvonni. A szintanban, amikor az alapszíneket formákkal társítják, a vörösnek a négyzet, vagy a kocka a metaforikus megfeleltetése², ennek áthallása is lehet ez a határozott formai megjelenésű szekrény.

14. kép – Penthouse Garden (Képek forrása: http://www.wesup.de/hann03054_geo.html)

¹http://www.german-architects.com/en/projects/24629_Penthouse_Garden_Dr_Mattias_Wilkening

²Nemcsics, 2004, p.472.

II.11. GRAND CANAL SQUARE

HELYSZÍN: DUBLIN, ÍRORSZÁG | MEGBÍZÓ: DUBLIN DOCKLANDS DEVELOPMENT CORPORATION |

TÁJÉPÍTÉS: MARTHA SCHWARTZ | MEGVALÓSÍTÁS: 2007 | TERÜLET: 1 HA

ELHELYEZKEDEÉS, KONCEPCIÓ | A figyelemfelkeltő kialakítású tér Dublin South Docks övezetében található. A négyszögletű terület kikötővel szemközi oldalán a Grand Canal színház üvegfelülettel borított épülete magasodik, a színház építészeti stílusa eltér a mellette álló irodaháztól és a szállodától, így a tájépítészeti szabadtér-alakítás (M. Schwartz) volt hivatott megszervezni a tér egységét. A tervező által használt karakteres, egyenes vonalak aktívan reagálnak mindhárom épületre, akár az alaprajzi formát nézzük, akár a vertikális irányban megjelenő elemeket. A tájépítészeti terven egyetlen íves motívum sem található, ugyanúgy, ahogy az épületeken sem. A kusza alakzatok nyüzsgés hatását keltik, és az egyenesek irányultsága felerősíti a tér trapéz alakját, valamint a színház bejáratára tereli a figyelmet. A koncepció alapját a vörös és a zöld szőnyeg kereszteződése adja, e két szimbólum végleteket köt össze: a színházat és a kikötőt a vörös, az irodát és a hotelt a zöld; ellentéteket jelenít meg: a művi és a természetes környezetet, a múltat és a jelent, a pezsgő életet és a nyugalmat. A tér egyik különleges eleme a háromszög alakú zöld márványlapokból egymásra halmozott szökőkút.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Ebben a tervben nem egy általános értelemben vett szőnyeget jelképez a vörös, mint a zeillerni, hanem *a kifutók és színházak vörös szőnyegét*. Kialakítása műgyantaüveg felhasználásával történt. Azonban nemcsak horizontális, hanem vertikális irányban is szerepet kap a szín. A szőnyegen szétszórtan vörös színű, ferde „fényrudak” törnek a magasba, piros fényükkel éjjelente díszvilágításként szolgálva. A tervezői koncepció alapján ezek az oszlopok a pezsgő életet jelképezik¹. A tér éjjelente kel életre igazán, és a tervezői koncepció is ilyenkor érvényesül a legjobban. A vörös és zöld fények kereszteződése, valamint a vörös szőnyeg irányultsága a fény ereje által még inkább egyértelművé válik. A piros fények, mint a repülő leszállópályája körüli lámpák jelölik ki az utat a kikötőtől a színházig. A zöld szőnyeget gyepfelületek, mocsári növényzet és éjjelente zölden világító fények jelképezik.

15.kép – Grand Canal Square (Képek forrása: www.marthaschwartz.com, www.aasarchitecture.com)

¹Richardson, 2008, p 256.

II.12. ROBERT HOCHNER PARK

HELYSZÍN: BÉCS, AUSZTRIA | TÁJÉPÍTÉS: KARL GRIMM (KARL GRIMM

LANDSCHAFTSARCHITEKTEN) | EGYÜTTMŰKÖDŐ TERVEZŐ: FRANZ FURTNER | MEGVALÓSÍTÁS: 2008-2009 | KÖLTSÉGEK: 600 000 € | TERÜLET: 3200 M²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A park Bécsben található, irodaházakkal körülvéve. A zöldfelület közvetlen környezetében található épületek egy biotechnológiával foglalkozó cég irodaépületei. Korábban egy vágóhid állt itt, ebből származik a vér témájának ötlete¹. A megvalósult tervezői elképzelés alapján a sétautak felülről, az irodaházak ablakából nézve a vérerek hálózatahoz hasonlítanak.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A szín három különböző megfogalmazásban és tartalommal jelenik meg a tervben. Az első a park körül található épületekből látható és élvezhető élénkpiros árnyékoló tető, mely a *vágóhidak bejárati kapuját* szimbolizálja². Ez az elem a talajszintről nem nyújt különleges színélményt, csupán funkcionálisan kap szerepet, mint napfény és eső elleni menedék. Másodikként a *vörös vértet* alakú színezett látszóbeton ültető edényeken tűnik fel, melynek árnyalata enyhén narancssárgába hajló, első ránézésre nem emlékeztet a vérré. Összesen 12 db amorf alakú, íves vonalvezetésű világosvörös ültető láda van elhelyezve a parkban. Véleményem szerint biológiában jártas embereknek egyértelműen a vörös vértetet juttatja eszébe, de inkább csak felülnézetből. A szoborszerű virágládák az ülóbútor szerepét is betöltik. A vörös harmadik megjelenési formáját a területen nem biztos, hogy észreveszi a felületes szemlélő. A tervezők a növénykazettákba az élő növények sötétbordó levelű változatát tervezték be, a bordó lombozattal hangsúlyozva a tájépítészeti koncepciót. Az alkalmazott növények között található bordó levelű tűzeső (*Heuchera 'Palace Purple'*), japán vérfű (*Imperata cylindrica 'Red Baron'*), és egy varjúhájféle (*Sedum 'Matrona'*) is. A többi élő alapvetően zöld levelű, de ősszel lombjuk csodálatos vörös színt ölt, ilyen például a gyertyavirág (*Gaura lindheimeri*). A területet szegélyezve összesen 15 db fanyarkát (*Amelanchier sp.*) is elültettek, ezeknek a fának a lombja nyár végén szintén intenzív narancsvörösre színeződik. Jelenleg ezek még nem nyújtanak feltűnő látványt, de idősebb korukra szépen közrefogják majd a parkot.

16. kép – Robert Hochner Park (Képek forrása: www.nextroom.at) | ¹⁻²D. Grimm-Pretner, P. Zöch, 2010, p. 19.

II.13. A ZEILLERNI VÁROSKÖZPONT

HELYSZÍN: ZEILLERN, AUSZTRIA | MEGBÍZÓ: ZEILLERN VÁROS VEZETŐSÉGE | TERVEZŐIRODA:

NONCONFORM | KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS | MEGVALÓSÍTÁS: 2009 | TERÜLET: 560 m²

ELHELYEZKEDÉS, LÉNYEGES HELYI ADOTTSÁGOK | Ausztria északi részén helyezkedik el az 1500 fő lakosú kisváros. Az átalakítás előtti állapottal több probléma is volt: nem lehetett látni a templomot a növényzettől; nem rendelkezett főtérrel vagy rendezvényterrel; nem volt összeköttetés a kastély és a templom között.¹ Mivel a kastély a város rendezvényközpontja, valamint számos esküvő zajlik e két helyszínen, ezért ésszerű volt az összeköttetést megoldani.

URBANISZTIKAI ELVEK, TERVPÁLYÁZAT | A város önkormányzata megvásárolt egy 560 m²-es telket a templom és a kastély között. A cél egy olyan terület kialakítása volt, mely esztétikusan teremti meg a kapcsolatot a település két látnivalója között. A tájépítészeti munkára a Nonconform Architektur vor Ort tervezőit kérték fel, akik élen járnak Ausztriában a közösségi tervezéssel készült projektek megvalósításában. A három napos helyszíni ötletbörze során a lakók nagyságrendileg 500 ötletet vetettek fel, melyből három került kidolgozásra. Utóbbi háromból szavazták meg a helyiek a „vörös szőnyeg” tervét.

KONCEPCIÓ | A többség által választott elképzelés a templomot, a kastélyt, és a kastély-szigetet (a város értékes zöldfelületét) köti össze, felfűzve a látnivalókat az útvonalra. A megvásárolt telek teljes mértékben burkolatot kap, helyet biztosítva a rendezvényeknek, a patak felett átvezető híd pedig összeköti a helyszíneket. A tér mellett megépülő fal szobaként fogja közre a területet, ez különösen éjszakai megvilágításnál érvényesül.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A vörös szín horizontálisan, színezett betonburkolat formájában jelenik meg összefüggően, teljesen kitöltve a rendelkezésre álló főtér-területet. Árnyalata nem harsány, leginkább a háztetők cserépvörös színére emlékeztet, így illeszkedik a kisvárosi környezetbe, mégis kiváló metaforája egy *vörös szőnyeg*nek. A padként funkcionáló látszóbeton tömbök a burkolattal megegyező anyagból készültek el, erősítve ezzel a szín hatását.

17.kép – Zeillern (Képek forrása: www.zeillern.vort.at, www.epiteszforum.hu) | ¹<http://epiteszforum.hu/ahol-a-helyi-csoda-nem-csak-harom-napig-tart-zeillern>

II.14. DITRÓI MÓR UTCA

HELYSZÍN: BUDAPEST, MAGYARORSZÁG | MEGBÍZÓ: SIMA ÚT KFT. | TERVEZŐIRODA: LÉPTÉK TERV |
TÁJÉPÍTÉS: SZAKÁCS BARNABÁS | EGYÜTTMŰKÖDŐ MŰVÉSZ: ESZENYI ENIKŐ SZÍNHÁZIGAZGATÓ |
MEGVALÓSÍTÁS: 2010 | KÖLTSÉGEK: 72 MILLIÓ FT | TERÜLET: 4000 M²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | Az utca Budapest XIII. kerületében, a belvárosában található, a Vígsház épülete mellett. Átalakítás előtt egyetlen fa sem volt itt elültetve és nem voltak kitiltva a területről az autók, így azok az utca mindkét oldalán parkoltak. A Belváros Új Főutcája Program és a Budapest Szíve Program kiegészítéseként¹, mintegy a főutca folytatásaként képzelték el a tervezők a Ditrói Mór utca átalakítását, a megújítási terv már 2008-ban is szerepelt az önkormányzat Integrált Városfejlesztési Stratégiájában. A koncepció megvalósításának eredményeképpen az utcából kitiltották az autós forgalmat, és gyalogos övezetté alakították. A sétálóutca két oldalán kapott helyet a közlekedésre alkalmas terület, és egy központi sávban helyezték el a berendezési tárgyakat, valamint a növényzetet. A geometrikus elrendezésű berendezési sáv burkolata világos színű fagyálló mészkő. Az egyedi tervezésű utcabútorzat alacsony elemekből áll össze, így jól érvényesül mellette az épületek díszes homlokzat kialakítása. Az elegáns, világos színű anyagok használatának, és az új térrendezésnek eredményeképpen véleményem szerint az utca tágasabbnak tűnik, és nyomasztó egyhangúsága is megszűnt. A növénytelepítés valamint a színhasználat következtében emberléptékű, barátságos környezet alakult ki.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A vörös színnek elegáns, enyhén lilába hajló árnyalata szerepel a padokon, a könyöklőn, a csobogón és a biciklitartón, szimbolizálva a színházi *vörös függönyt* vagy a *bársonyszékek* anyagát. A szín merész tónusán, valamint a padok finom kézműves munkához hasonlító, a magyar népművészet motívumkincséből kölcsönzött díszítéssel érhető tetten leginkább, hogy Eszenyi Enikő művésznő is kivette a részét a tervezést megelőző inspirációgyűjtésből². A padok anyaga rozsdamentes acéllemez, melynek hátránya, hogy nyáron rendkívül felforrósodik a tűző napsütésben.

18.kép – Ditrói Mór utca (Képek forrása: www.leptek.hu) | ¹Balogh et al., 2008, *Utcákból főutca in: 4D tájépítészeti és kertművészeti folyóirat, 9.szám* | ²<http://www.leptek.hu/>

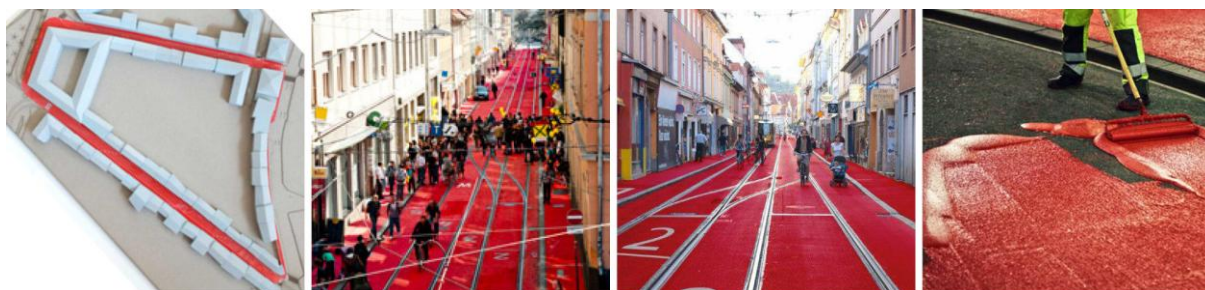
II.15 READY. STEADY. GO!

HELYSZÍN: GRAZ, AUSZTRIA | MEGBÍZÓ: GRAZ VÁROS, CREATIVE INDUSTRIES STYRIA | TERVEZŐK: SANDRA JANSER, ELISABETH KOLLER | MEGVALÓSULÁS: 2010 | TERÜLET: 4600 m²

ELHELYEZKEDEÉS | A grazi design hónap¹ (Design Month Graz 2010) keretein belül 2010-ben azért hirdetett meg a város vezetősége ötletpályázatot a Jakomini kerületben 'Call for Ideas' címen, mert a környék fejlesztése során jelentősen lemaradt ez a városrész. A projekt célja az volt, hogy egységes vizuális keretet adjon a környéknek, pozitív hatást gyakoroljon a településképre és megerősítse annak identitását, egységtudatát. Az ötletpályázatot a Janser-Koller tervezőpáros nyerte meg „Ready. Steady. Go!” projektjével. A megvalósult pályamű jó példa arra, hogy a branding, mint marketingfogás, nem csak cégek, vagy termékek esetében működik, hanem városrészeket is lehet népszerűsíteni egy karakteres, megváltoztatott arculattal.

Érdekes összevetni a Ready. Steady. Go! településfejlesztési mintát egy másik, következőleg elemzett, szintén 2010-ben megvalósult tervvel, a Garscube Landscape Link tervvel. Mindkét esetben a környező városrészekhez képest elmaradott, viszonylag kis méretű területet fejlesztettek, és meglepően hasonló megoldásra jutottak a színek és a játék környezetformáló erejét felhasználva.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Az ötlet elválaszthatatlan a vörös színtől, ugyanis a tervezők egy harsány, új megjelenést ennek a karakteres színnek a segítségével kívántak adni a környéknek. A piros színű gumiburkolattal ellátott útfelület 750 m hosszan közrefogja a tömböt, ezáltal egységes, feltűnő vizuális keretet ad neki. Mivel elsődlegesen gyalogos-és bevásárló utcáról van szó, ahol egyre nagyobb hangsúlyt kap a kreatív ipar, természetesen nem funkciója a burkolatnak, hogy valóban sportolásra invitálja a környéken lakókat, azonban mozgásra, továbbhaladásra készíti az utca járókelőit. A villamospályák jelölik ki a futósávokra emlékeztető irányokat. Az asszociációt a jó humorral megáldott tervezők fokozták azáltal, hogy a „pályák” kezdetéhez számokat írtak a burkolatra.

19.kép – Ready. Steady. Go! (Képek forrása: <http://www.janser-castorina.at/projekt01/index.php?idcatside=11>)

¹<http://www.dezeen.com/2010/11/24/ready-steady-go-by-sandra-janser-and-elisabeth-koller/>

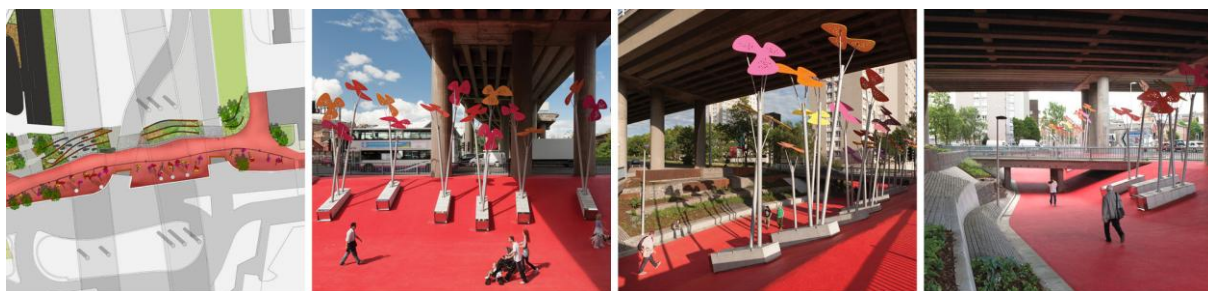
II.16. GARSCUBE LANDSCAPE LINK

HELYSZÍN: GLASGOW, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG | MEGBÍZÓ: GLASGOW CANAL REGENERATION PARTNERSHIP | TERVEZŐIRODÁK: 7N ARCHITECTS, RANKIN FRASER LANDSCAPE ARCHITECTURE | MEGVALÓSÍTÁS: 2010 | KÖLTSÉGEK: 2,4 MILLIÓ €

ELHELYEZKEDÉS, HELYI ADOTTSÁGOK | Glasgow városközpontjától északra fekszik, a térség egykor virágzó kereskedelmi központ volt, ám a gazdasági visszaesés hatására elvesztette eredeti funkcióját. Később a megépült M8-as autópálya gyakorlatilag elvágta az övezetet a város többi részétől¹. A gyalogos és kerékpáros forgalom számára csupán egy koszos, sötét, bezártság érzetet keltő, zajos, tehát összességében félelmetes aluljáró kapcsolta össze a területeket. A tájépítészeti fejlesztés ezt a „kívül rekedt” zónát kívánta ismét a városszövet élő részévé tenni.

KONCEPCIÓ, A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A tervezők célja a koncepció kialakítása során a terület barátságosabbá tétele volt, ezt a vörös szín alkalmazásával kívánták elérni. Az élénk árnyalat erős kontrasztot alkot a betonfelületek szürke színével, vidámságot sugároz a lehangoló környezetben, és eltereli a figyelmet az autópálya gigantikus méretéről. A piros színű burkolat műgyantából lett kialakítva, teljes mértékben fedi az aluljáró területének talaját, és a gyalogút egyik oldalán felkúszik az autópálya alatt található kocsút magasságáig is. A támfalakban corten acélból és gabbionból készült ültető ládákat helyeztek el és páfrányféléket (*Dryopteris ssp.*), valamint fűféléket (*Pennisetum ssp.*) ültettek el. A színes felületek és a növényalkalmazás emberi léptékűvé, komfortossá tették az aluljárót.

Az aluljárót egyik oldalról 50 db alumíniumból készült, rózsaszín, narancsságra és piros, vidám hangulatot keltő virág szegélyezi. A nagyméretű, 6 méter magas² virágok nemcsak díszítésre szolgálnak, sötétedés után színes fényeik szalagként húzódnak végig az aluljáróban, megvilágítva az utat az arra járók számára. A virágokat tartó világos színű oszlopokat téglatest alakú betontömbök rögzítik. Amennyiben ez az installáció belvárosi környezetben lenne felállítva, ülőfelületként szolgálhatna a járókelők számára. Ezen a területen azonban valószínűleg nem bírja hosszabb maradásra az embereket, hiszen a vizuális élmény gazdagításával az autópálya zaját nem tudták csökkenteni.

20.kép – Garscube Landscape Link (Képek forrása: www.7narchitects.com/)

¹<http://www.7narchitects.com/projects/garscube-> | ²<http://www.rankinfraser.com/projects/garscube.html>

II.17. VAN CAMPENVAART PLAYGROUND

HELYSZÍN: HÁGA, HOLLANDIA | MEGBÍZÓ: HÁGA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA | TERVEZŐIRODA:

CARVE | MEGVALÓSÍTÁS: 2010

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | Az akadálymentesített játszótér Hága lakóövezetében található. A játszótér fő elemei egy mérleghinta, a széles csúszda, a függőágy és különböző módon kialakított mászó felületek. Nagy kiterjedésű gyepes terület és egy mesterséges domb csatlakozik hozzá, hogy a gyerekek mozgásigényüket tetszőleges formában vezethessék le. Célja, hogy a mozgáskorlátozott és egészséges gyerekeknek is élményt jelenthessen a közös játszótéri időtöltés. A rámpák megteremtik a lehetőséget a parkban való kerekesszékes közlekedésnek is. A gyermekek részére szánt kikapcsolódási hely minden eleme, (még a csúszda is) egy összefüggő rámpasor segítségével könnyedén megközelíthető, így nem maradnak ki a szórakozásból a hátrányos helyzetűek sem. Ezen kívül a fiatalabb generációt elkísérő, nehezen mozgó nagyszülők, vagy éppen kerekesszékesekkel közlekedő szülők is egyszerűen a kicsikkel tarthatnak a játék során. A terület teljes magasságkülönbsége 1,8 méter. A kerekesszékből való kiszállást igénylő eszközök (pl.: csúszda) mellett a műveletet segítő kiegészítő elemek is találhatóak, a tervezők valóban mindenre gondoltak. A Carve tervezőirodában dolgozó tájépítészek egyéb munkáik során is mindig érvényre juttatják az „universal-planning” elvét. A játszótéren a növénykiültetések nem kapnak hangsúlyos szerepet, csupán a park szegélyén került kiültetésre néhány faegyed.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A terület négyszögletű alakjából adódó grafikus megjelenést tovább erősíti a rámpák közötti területet kitöltő vörös felület, melyet ütőcsillapító gumiburkolattal töltöttek ki. A pirosra színezett területeken található *játékok* elsősorban az egészséges gyermekek számára készültek, lehetővé téve ezzel, hogy mindenki optimálisan tudja fejleszteni motoros képességeit. A gumiburkolat anyagából kialakított „púpokon”, és a burkolatban elhelyezett különböző alakú fém kapaszkodókon a gyermekek a mászást gyakorolhatják, imitálva ezzel a hegymászás élményét. Helyenként sárga foltok fokozzák az ütőcsillapító burkolat játékos, vidám megjelenését.

21.kép – Van Campenvaart Playground (Képek forrása: www.carve.nl) | ¹<http://www.carve.nl/?pme2=494&lg=en>

II. 18. PLAZA AT BAVNEHØJ ARENA

HELYSZÍN: KOPPENHÁGA, DÁNIA | MEGBÍZÓ: KOPPENHÁGA ÖNKORMÁNYZATA | TERVEZŐIRODA:

OPLAND LANDSKABSARKITEKTER | EGYÜTTMŰKÖDŐK: RUBOW ARKITEKTER, ORBICON |

MEGVALÓSÍTÁS: 2011-12 | KÖLTSÉGEK: 1.600.000 EURO | TERÜLET: 7000 M²

ELHELYEZKEDÉS, HELYI ADOTTSÁGOK | A tér a koppenhágai kézilabda stadion, a futballpálya, a gyermekgondozási-központ és a strandfürdő között terül el. A tervezőknek meg kellett oldaniuk, hogy a közlekedő, parkoló és tartózkodó funkciók kialakítása során egy élhető és biztonságos hely szülessen a városban. Mivel a funkciók változatosak, ezért több korosztály igényeit kielégítő, akadálymentes teret kellett létrehozni.

KONCEPCIÓ | Ahhoz, hogy a parkoló és pihenő zóna egyértelműen elkülönüljön hosszanti irányultságú multifunkciós térszervező elemeket helyeztek el a parkban. Ezek a sokszög alakú beton elemek a tér tagolásán kívül ülőhelyként, és a gyerekeknek játszóhelyként is szolgálnak, valamint dekoratív elemekként jelennek meg a parkban. Szélességük és magasságuk játékosan változó, ezáltal dinamikus hatást kelt. A parkoló sivárságának ellenpontosítására gazdag növénytelepítési koncepcióval álltak elő a tervezők, a vezérfajok: erdeifenyő (*Pinus sylvestris*), kacurafa (*Cercidiphyllum* sp.), díszcsereesznye (*Prunus avium* 'Plena'), és himalájai nyír (*Betula utilis*)¹. A tér különböző pontjain fából készült bútorok biztosítják az itt tartózkodók kényelmét, formaviláguk és magasságuk illeszkedik a térelválasztó beton elemhez, az anyaghasználatbeli váltás azonban változatossá teszi a környezetet.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A teret rendszeresen használják gyerekek, rájuk gondolva élénkvörös színű, mászható térelemeket helyeztek el a betonpadok mellett. Mivel nem kimondottan játszótéri elemek (pl.: hinta, csúszda) kaptak helyet a parkban, hanem csupán nagyméretű, játékra invitáló fémek, ezért díszítő értékkel is rendelkeznek a szürke épülettömegek között. A gyermekgondozási-központ közel egy egészen kisméretű, vörös gumiburkolattal borított pálya is helyet kapott, ahol gyors meccseket játszhatnak a kicsik. A piros szín következetes alkalmazása erős karaktert ad az egyébként szétszabdalt alaprajzi formájú területnek, és egységes arculatot biztosít neki.

22.kép – Plaza at Bavnehøj Arena (¹Képek és forrás: <http://www.opland.eu/projekter/service-og-erhverv/bavnehøj>)

II. 19. SUPERKILEN

HELYSZÍN: KOPPENHÁGA, DÁNIA | MEGBÍZÓ: COPENHAGEN MUNICIPALITY, REALDANIA |

TÁJÉPÍTÉS: M. REIN-CANO, L. DEXLER (TOPOTEK1) | EGYÜTTMŰKÖDŐ: BIG, SUPERFLEX CSOPORT |

MEGVALÓSÍTÁS: 2011-2012 | KÖLTSÉGEK: 7,8 MILLIÓ € | TERÜLET: 3,3 HA

ADOTTSÁGOK, KONCEPCIÓ | A park Koppenhága bevándorlók lakta negyedében helyezkedik el. Átalakítás előtt a terület szétszabdalt, kevés funkcióval rendelkező településrész volt, melynek nem csak a kulturális egysége hiányzott, hanem formabeli kialakításával is nagy problémák voltak. A cél ennek a konfliktusnak a feloldása volt, lehetőleg oly módon, hogy a közelben lakó különböző nemzetiségű lakók mindannyian találjanak valami szerethetőt az újonnan létrejövő, kikapcsolódásra szolgáló övezetben. Martin Rein-Cano és csapata szó szerint értelmezte a feladatot, és a jó humorú tervező úgy kívánt megfelelni a környéken lakóknak, hogy több mint 60 országból összegyűjtötte a jellemző tárgyakat (pl. szemetesvödör, biciklitároló, hirdetőtábla) és integrálta a tervbe, szimbolikusan megjelenítve ezzel az összes országot, ahonnan a multikulturális településrészen lakók származnak. Összesen több mint száz új elem került a helyszínre.¹ A terület három különböző szerepet kapott, ezt a tagolást színekkel élesen elkülönítették egymástól. A legtágasabb részen helyezkedik el a „Red Square”, azaz a Vörös tér, melyet egy út választ el a Fekete tértől és a hosszúkás alaprajzú terület túlsó végében található Zöld réttől. Míg az első kettő szilárd burkolatot kapott, a rét valóban gyepes területet, mesterségesen kialakított lankás dombokat jelent. A vörös burkolattal ellátott terület a pezsgő, modern várost jelképezi, a fekete parkrész a klasszikus városközpont metaforája².

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A koncepció a különféle tárgyak elhelyezésén alapul, ezért a vörös az egységesítő funkciót tölti be a tervben. Az alapsíkot élénk, ám harmonikus színekből mozaikosan összeállított geometrikus montázs tagolja, ám ez a szétszabdaltság csak az alaprajzon figyelhető meg. A szemlélő a különböző alkotó színeket homogén egészként érzékeli. A horizontális síkon a piros mellett magenta, lila és narancssárga árnyalatok is megjelennek. A feltűnő színeket az aszfalt festésével, fák mellett pedig színes kavicssal érték el. A területen található vörös levelű juharfák (*Acer platanoides* 'Crimson King') erősítik a koncepciót.

23.kép – Superkilen (Képek forrása: www.topotek1.de) | ¹Richardson, 2008, p. 289. | ²Bridger, 2012. p. 41-46.

II.20. WHATAMI

HELYSZÍN: RÓMA, OLASZORSZÁG | TERV: STARTT | MEGVALÓSÍTÁS: 2011 | TERÜLET: 600 m²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A projekt neve egy mozaikszó, a „What am I” szavak összevonásával keletkezett¹. Ez volt a neve az 1700-as években létrehozott első puzzle-nek, melynek darabjaiból Európa térképét lehetett kirakni. A zöld mesterséges dombokat, melyek között több mozgatható elem is van, a Zaha Hadid által tervezett MAXXI múzeum előtt hozták létre. A tér rendezvények helyszínéül is szolgál, ezért rendkívül praktikus, hogy áthelyezhetőek egyes részei.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | Az élénk vörös, nagyméretű műanyag pipacsmező nem csak a tér díszítésére szolgál. Éjjelente megvilágítja a környezetet, valamint a hangszórók is bennük lettek elrejtve.

24.kép – WHATAMI (Képek forrása: http://www.startt.it/progetti/w_022_yap_max)

II.21. GARDENS BY THE BAY

HELYSZÍN: SANGHAI, KÍNA | TERV: GRANT ASSOCIATES | MEGVALÓSÍTÁS: 2012 | TERÜLET: 54 HA

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A hihetetlen méreteket öltő futurisztikus fejlesztés azért jött létre a Föld egyik legnépesebb városában, mert lakói a gigantikus épülettömegek közt totálisan el vannak szigetelve a természettől. A városvezetés úgy döntött létre kell hozni egy „kertvárost” is.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A terv számtalan tematikus kertből áll össze, azonban mindben közös elem az 50 m magas „Szuperfa”, melyet lilásvörös fém oszlopok alkotnak, és futónövények támasztékaül szolgál. A jövő fáit 20 m magasságban utak kötik össze, és legfelső szintjükön étterem található². A kertek egyes elemeinél (híd, kapu) is visszatér ez a vörös árnyalat.

25.kép – Gardens by the Bay (² Képek és forrás: <http://www.dezeen.com/2012/06/19/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-and-wilkinson-eyre-architects/>) | ¹ <http://www.dezeen.com/2011/02/18/whatami-by-startt/>

II.22. BURNLEY LIVING ROOFS

HELYSZÍN: MELBOURNE, AUSZTRÁLIA | TERV: HASSELL | MEGVALÓSÍTÁS: 2013 | TERÜLET: 500 m²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A melbourne-i egyetem Burnley campusán valósult meg ez az oktatási és kutatási célra szolgáló tetőkert. A városi kertészet segítségével azt vizsgálják itt az egyetemi kutatók, hogyan lehet fenntartható és energiahatékony épületeket kialakítani a felmelegedő ausztrál klimatikus viszonyok között¹.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A kertben szeszélyesen kanyargó piros vonalak kijelölik az ülőfelületek szegélyét, és elhatárolják egymástól a különböző tesztrónákat. A vörös szín legfontosabb funkciója azonban az, hogy a hallgatók számára szívesen látogatott helyé alakítsa a kísérleti övezetet, és a design miatt a médiában is gyakran említett projekt lett az egyetem kísérlete.

26. kép – Burnley Living Gardens (Képek: <http://www.hassellstudio.com/en/cms-projects/detail/burnley-living-roofs/>)

II.23. MID MAIN PARK

HELYSZÍN: VANCOUVER, KANADA, TERVEZŐIRODA: HAPA² | MEGVALÓSÍTÁS: 2013

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | Egy új építésű kereskedelmi-és lakóépület miatt fájdalmasan leszűkült az egykori tér a főutca mellett. Erre reagálva közösségi tervezés indult, és a lakosok meghatározták a terület kulcsszavait: menedék, találkozóhely és történelmi utalás. A HAPA tervezői íves formákkal tágították a teret, és ezáltal két, jól elkülönülő helyet teremtek.

VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A vörös hajlított szívószál alakú lugas, valamint a sorban egymás mellett elhelyezett bárszékek színe utalás az 1952-89-ig itt található tejivóra. A kétféle karakteres elem elhelyezésével az alkotók egyszerre teljesítették a lakók összes kívánságát, valamint kényelmesen használható, szerethető kis parkot hoztak létre az egykori hulladékterületből.

27.kép – Mid Main Park (²Képek és forrás: <http://hapacobo.com/project/mid-main-park/>)

¹<http://www.hassellstudio.com/en/cms-projects/detail/burnley-living-roofs/>

II.24 TODDLERS PLAYGROUND

HELYSZÍN: PÁRIZS, FR.O. | TERV: ESPACE LIBRE¹ | MEGV.: 2014 | 400.000 EURO | TER.: 2500 M²

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A játszótér Alfortville kerületben található, ahol kiemelt jelentőséggel kezelik napjainkban a gyermekek környezetét. A kis parkban számtalan funkció kapott helyet, játszóhely két külön korosztálynak, kényelmes pihenőhely a felnőtteknek, változatos anyag- és növényhasználat, (mely más-más érzékre hat), valamint fűszerkert is.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A piros ütéscsillapító gumiburkolat szinte elvezeti a gyermekeket a játszótér bejáratától a játszóeszközökig. A lépcsők széle is hasonló árnyalatot kapott, részben a figyelemfelkeltés miatt, azonban sokkal nagyobb szerepe van az ingergazdag, stimuláló környezet kialakításában.

28.kép – Toddlers Playground (¹<http://www.espace-libre.fr/contents/a/33/t/Aire+de+jeux+Grand+Ensemble>)

II.25. CLOS LAYAT PARK²

HELYSZÍN: LYON, FRANCIAORSZÁG | TERV: BASE | MEGV.: 2014 | 2,8 MEURO | TERÜLET: 3 HA

ELHELYEZKEDÉS, KONCEPCIÓ | A teljes park újonnan létesült, korábban beerdősült, elhanyagolt környéken. Multifunkcionális kialakítású: erdő, rét, haszonkert, zöld amfiteátrum (a képen látható), ködgéppel ellátott játszótér, valamint a fitness és piknikező hely is található benne.

A VÖRÖS SZÍN MEGJELENÉSI FORMÁJA | A piros szín hozzájárul a terület új karakterének erősítéséhez, segít a megváltozott identitás közvetítésében. Emellett, mivel a játszótéren jelenik meg koncentrált mennyiségben, kijelöli az elsődlegesen gyermekek számára készült parkrész határát is. Több más projekthez hasonlóan a lyoni parkban is a vörös aktivizáló hatását használták a játszótér kialakítása során. Az élénkzöld színű rugós játékok izgalmas kontrasztot adnak a piros alapsíkon.

29.kép – Clos Layat park (²Képek és forrás: <http://www.landezine.com/index.php/2014/10/clos-layat-park-by-base-landscape-architecture/>)

III. ÖSSZEGZÉS, KONKLÚZIÓ

A VÖRÖS SZÍN TÁJÉPÍTÉSZETI HASZNÁLATA TERJED

Az időszakról jól leolvasható (lásd melléklet), hogy az utóbbi években a konceptualista szemléletmód elterjedése miatt **trend lett** a monokróm színalkalmazású tájépítészeti koncepciók kialakítása. Az 1980-as években, és a '90-es évek elején még lényegesen kevesebb projekt készült nagy felületen alkalmazott színekkel. Csupán két posztmodern alkotást (La Villette, Garden of Cosmic Speculation) tudtam elemezni ebből a korszakból, melyek mindegy előfutárként nevezhetők meg a kortárs művek elemzése során. Azonban az általam bemutatott projekteken is látszik, hogy a 2000-es években robbanásszerűen növekszik ezeknek a koncepcióknak a száma. Arra a megfigyelésre jutottam, hogy 2005-re vált igazán népszerűvé a vörös a kortárs tájépítészeti alkotásokban, ugyanis ebben az évben az időszakai installációkkal együtt öt munkát tudtam elemezni. **2005 óta minden évben** megjelenítette központi szerepben egy, vagy több tervezőiroda az elemzett szint. Ez részben azért lehetséges, mert létrejött egy olyan tervezői szemléletmód, amely nem fél használni az intenzív színű mesterséges anyagokat, másrészt az utcai formatervezés sok új, egyedi megoldással bővült. Itt fontos megjegyezni, hogy természetes anyagok alkalmazásával nem lehetne ilyen átütő erejű színes felületeket létrehozni. A bemutatott esettanulmányokban a tervezők festett fát, acélt, műgyanta-és gumiburkolatot, színezett látszóbetont, és festett aszfaltot vettek igénybe a piros szín megjelenítésére.

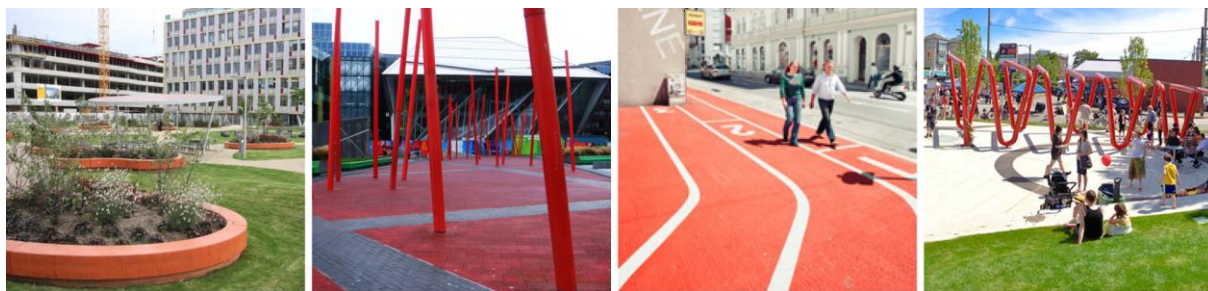
A vörös szín alkalmazása a **tájépítészeti alkotások teljes spektrumán fellelhető**. Kis léptékű városi projekteken ugyanolyan sikerrel használható, mint nagy kiterjedésű barnamezős fejlesztések során. Az általam elemzett projektek között található például magánkert (Garden of Cosmic Speculation, Penthouse Garden), parkfejlesztés vagy létrehozás (La Villette, Red Ribbon, Clos Layat Park), utcai kisarchitektúra szintű átalakítás (Ditrói Mór utca, Plaza at Bavnehoj Arena), teljes városrész vagy városközpont átépítés (Superkilen, Zeilern, City Lounge). Továbbá degradált és posztindusztriális területek bekapcsolása a városszövetbe (Zhongshan Shipyard Park, Tianjin Bridged Gardens), játszótér kiépítése (Van Campenvaart, Toddlers Playground), és még egy botanikus kert létrehozása is (Australian Garden).

HÁROM FŐ ALKALMAZÁSI TERÜLET

Az általam elvégzett esettanulmányok kimutatták, hogy a vörös szín **tervezési ideológia tekintetében változatos módon, sokféle jelentésben, anyag- és formahasználatban** szerepelhet a tájépítészeti tervekben, már-már univerzálisnak mondható. Minden esetben valamilyen tudatos mögöttes szándékkal, a tervezési koncepció megerősítésére alkalmazták a tájépítészek. A következőkben bemutatom három fő alkalmazási területét, ez a csoportosítás a mellékletben ábrával szemléltetve is megtalálható.

Konceptuális kertek, művészeti jellegű alkotások – magas esztétikai élmény

Legtöbb tájépítészeti munka ebbe a kategóriába sorolható, ugyanis a tervezők igen gyakran éltek a vörös **sokoldalú szimbolikus felhasználhatóságával**, és az adott terület múltjára vagy új funkciójára utalva valamilyen metaforikus jelentéstartalmat rejtettek a koncepcióba. Ezek a munkák minden esetben **magas művészi értékkel** is rendelkeznek, amellet, hogy kiszolgálják a célközönséget. A legjobban a következő négy, képen is látható példa szemlélteti ezt a sokrétű felhasználási módot. A Robert Hochner parkban a vér/vágóhíd asszociációval éltek a tervezők. Martha Schwartz dublini tere a színház előtt vörös szőnyeget imitál. A Ready. Steady. Go! projekt futópályákat jelenített meg, a Mid Main parkban pedig az egykori tejbár piros szívószálai alkotják a pergolát.

30.kép - Robert Hochner Park; Grand Canal Square; Ready. Steady. Go! Mid Main park
(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

Posztindusztriális és szétszabdalt területek - identitás megváltoztatása

Látható, hogy éppen a **szétszabdalt, leromlott, rendezetlen és a túlságosan egyhangú területeken képes a szín új téri minőséget adni, frissességet, újdonságot, erős karaktert hozni.** A vörös színt ezzel a funkcióval leggyakrabban Kínában az iparnegyedek felszámolása során használták. Ezt az identitásformáló tulajdonságát véleményem szerint érdemes felhasználni a tájépítészeti tervezés során, és valóban el kell kezdeni a tervezőknek (Magyarországon is) nem csak

formákban és anyagokban, hanem színekben is gondolkodni. Hiszen a bemutatott példák során láthattuk, hogy a vörös milyen nagyszerűen és könnyedén átalakította egy-egy terület jellegét.

31.kép - Zhongshan Shipyard park, Tianjin Bridged Gardens, Garscube Landscape Link, Plaza at Bavnehøj Arena
(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

Játszótér, ifjúsági park – aktivizáló hatás

A 2005-ben időszakos kiállításra megvalósult BUGA játszótér óta (lásd 10. o.) egyre gyakrabban és bátrabban, nagyobb felületen alkalmazzák a tervezők a piros színt játszótereken. Az alábbi képeken látható az általam elemzett három játszótér, és a Superkilen park. Utóbbi városi köztér, mely nagy mennyiségű játszóeszközt foglal magába. Arra a következtetésre jutottam az elemzések elvégzése során, hogy **zöld színnel kombinálva még erőteljesebben érvényesül a szín aktivizáló hatása**, a komplementer kontraszt jelensége miatt. Ezért érdemes a kettőt együtt használni, hogy terveinkben fokozzuk a vibráló, izgalmas ingert.

A környezetpszichológiai kutatás kiértékelése során kiderült, hogy az emberek többsége irritálónak találja a szögletes, hegyes formákkal társított vörös színalkalmazást, tehát – különösen játszótereken – kerüljük ezt, nehogy bántó hatása legyen a megvalósult tervnek. Ezzel ellenben az íves formák használatával készült tájépítészeti koncepciót barátságosnak és otthonosnak értékelték a hallgatók. Például a Martha Schwartz által tervezett Grand Canal Square területén található háromszögekkel szabdaltnak, geometrikus mintájú „szőnyeget” és a hozzá kapcsolódó fényrudakat kevésbé kedvelték, mint a City Lounge íves kialakítású utcabútorzatát. Tehát ajánlom a szín alkalmazását, csak minden esetben tudatosan válasszon hozzá a tervező megjelenési formát.

32.kép - Van Campenwaard Playground, Toddlers Playground, Clos Layat park, Superkilen
(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

A csoportok közt igen gyakran átfedés található, ez is tovább erősíti a vörös univerzális jellegét. A következőkben néhány projekt segítségével magyarázom ezt a kettős funkciót. Legerőteljesebben a piros multifunkcionális szerepe a Superkilen park elemzése során domborodott ki, ugyanis a vörös szín ezen a területen a különböző országokból származó játszóeszközöknek a köztéri bútoroknak biztosít közös platformot. Tehát a koncepcióban jelen van művészi igényre való törekvés, a szétszabdalt funkciók egységesítése és az aktivizáló hatás is. Pezsgő belvárosi környezetben szerepeltették a színt a svájci City Lounge tervezése során, koncertek helyszínéül szolgál a WHATAMI és a Grand Canal Square által közrefogott tér. E három terület azon túl, hogy teljesíti funkcióját magas esztétikai élményt nyújt a szemlélőnek, ezért soroltam mindkét funkcióhoz a csoportosítás során.

URBÁNUS ÉS TERMÉSZETES KÖRNYEZETBEN ELTÉRŐ HATÁS

Az elemzett projektek helyszínének összevetése alapján a következtetésre jutottam, hogy a vörös színt **leggyakrabban nagyvárosi, globalizált környezetben** alkalmazzák a tájépítész tervezők. Megállapítottam, hogy a vörös szín pozitív tulajdonságait (egységesítő erő, aktivizáló és figyelemfelkeltő hatás) kiválóan lehet használni urbánus környezetben annak érdekében, hogy egy terület emberléptékű és kortárs megjelenésű legyen egyszerre.

Megállapítottam, hogy amikor a tervezők urbánus környezetben jelenítették meg a vörös színt, soha **nem kaptak hangsúlyos szerepet a növények**. Egyrészt, mert ezeknek a koncepcióknak az alapját nem a nagy felületen való növényalkalmazás jelenti, hanem a hangsúly áttolódott a mesterséges anyagok által keltett érzetekre és színekre. Másrészt, mert legtöbbször belvárosi területen valósultak meg ezek a tájépítészeti tervek, ahol a nagy mennyiségű növénytelepítést korlátozza a földfelszín alatt található vezetékek- és csatornahálózat. De „mellékszereplőként”, a vörös-zöld színkontraszt megjelenítése érdekében (Grand Canal Square), vagy a piros szín alkalmazásán alapuló idea hangsúlyozására (Superkilen, Robert Hochner park), kis mennyiségben minden terv elkészítése során gondoltak a növényekre a tervezők.

A halvány téglavörös színt felhasználó projektek elemzése során kiderült, hogy az árnyalat jól illeszthető akár urbánus akár természetes környezetbe. A világos piros szín (kevésbé erős karaktere miatt) tájépítészeti alkalmazása során, a sötétvörös árnyalatokkal ellentétben nem kirívó felületek, hanem harmonikus, a terv koncepciójába és a park/kert megjelenésébe belesimuló részletek születtek. A világos árnyalat nem vonja el annyira a tekintetet a terület többi eleméről, (pl.: növényekről, berendezési tárgyakról). Még abban az esetben sem túlzó a terrakotta megjelenési formája, ha olyan nagy felületen alkalmazzák, mint az Australian Garden-ben található „Ephemeral Lake”, vagy a zeillerni városközpont.

A sötétvörös színárnyalatokat minden esetben egyedi elemek formájában komponálták bele a tájépítészek természetes jellegű környezetbe (lásd kép 37. o.). Így a nagy felületen érvényesülő zöld szín (növényzet) és a piros kontraszthatása életteli, aktivizáló hatást kelt. A környezetpszichológiai kutatás során barátságosnak és izgalmasnak minősítették a természetes jellegű környezetben megjelenő vörös színalkalmazást a hallgatók, ajánlom tehát a tervezőknek használatát.

Megállapítottam, hogy városi környezetbe nehezebben illeszthető a piros, hiszen a szürke és bézs árnyalatú házfalak előtt túlságosan intenzíven jelenik meg. Azonban van olyan alkalmazási terület és koncepció, amelybe tökéletesen beleillik egy-egy vörös tárgy, vagy felület. Így például a Garscube Landscape Link esetén a helyszín sivársága szinte megkövetelte egy intenzív szín alkalmazását, a Superkilen parkban pedig szétesne a tervezői koncepció, ha a vizsgált szín összekapcsoló ereje hiányozna a különféle stílusú és funkciójú tárgyak közül.

33.kép - Christian Broda Platz, City Lounge, La Villette, Garden of Cosmic Speculation and Rail Garden

(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

TUDATOSAN MEGVÁLASZTOTT SZÍNÁRNYALAT

A piros (vörös) színnek rendkívül sokféle árnyalata létezik, az okkertől a barnán át a lilás pirosig, mivel hideg és meleg változatai gazdagítják jelentését ezért ez a legalkalmasabb szín valamilyen szimbólum kifejezésére. A projektek elemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy a vörös szín árnyalatát tudatosan választották meg a tervezők a koncepció kialakítása során, főként azokban az esetekben van ez így, ahol valamilyen szimbolikus tartalom jelenik meg a tervben. Az alábbi képen látható példák a Jencks által alkalmazott kínai vörös, a Park Monte Laa téglavörös árnyalata, az ausztráliai botanikus kert tájimitációként funkcionáló homokja és a budapesti sétálóutca lilásvörös árnyalata (utóbbi a színházi bársonyszékekhez hasonló).

34.kép - Garden of Cosmic Speculation and Rail Garden, Park Monte Laa, Australian Garden, Ditrői Mór utca
(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

KÍNÁBAN A VÖRÖS SZÍN GYAKORI A TÁJÉPÍTÉSZETBEN

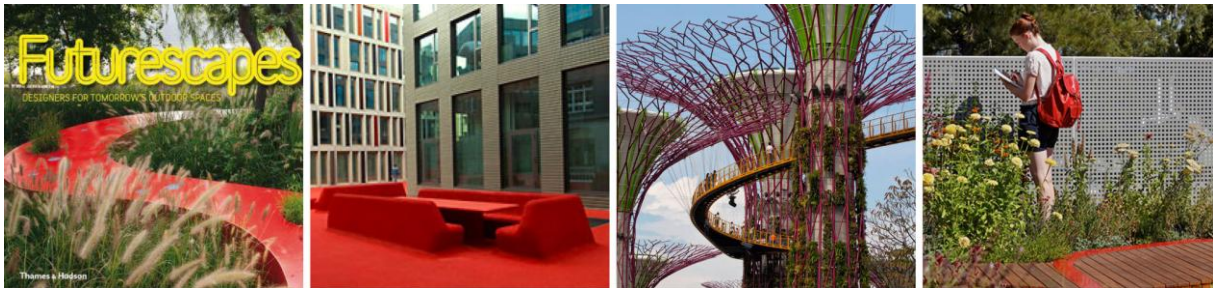
Kínában szívesen és gyakran építik be a terv koncepciójába a vörös színt, főként fehérrel kombinálva. A fehér kiemeli a vörös szín erőteljes hatását, a vörös pedig a kínai építészet által kedvelt szín, évezredek óta a kínai kultúra aktív része, árnyalatának neve kínai vörös. Épületek külső és belső részét is előszeretettel festették ilyen színűre a klasszikus kínai építészetben, például a császári palota oszlopain is megjelenik. Kínában a vörös jelentése nem csak egy szín, hanem az elegancia, a méltóság, gazdagság, ünnep jelképe. Lehet, hogy csak tudat alatt, de érezzük, hogy a sok barnamezős beruházásban éppen a vörös képes új, emelkedett minőséget adni. Az időszalagon látható (lásd melléklet), hogy a kínai projektek elsők között voltak a vörös alkalmazásában. Arra a megállapításra jutottam, hogy ez azért van, mert nekik a kultúrájukban gyökerezik ez a szín. Így könnyebben akceptálható volt a felhasználók számára már akkor is, amikor még nem volt divatos a piros nagy felületen való köztéri használata.

35.kép - Zhongshan Shipyard park, Red Ribbon, Tianjin Bridged Gardens, Gardens by the Bay
(Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)

FUTURISZTIKUS PROJEKTEK

Megfigyeléseim alapján a piros szín alkalmazása gyakran összekapcsolódik futurisztikus jellegű tájépítészeti munkákkal. Nem véletlen, hogy Tim Richardson *Futurescapes, Designers for Tomorrow's Outdoor Spaces* című könyvének borítójául is egy ilyen projektet, a Red Ribbont választották. Néhány említésre méltó előremutató alkalmazási területet szeretnék kiemelni, melyek megerősíthetnek minden tervezőt a vörös szín használatával kialakított szabadterek létjogosultságában. A Burnley egyetemi campuson a jövő növényalkalmazásával kísérleteznek, ezt nyomatékosítják a vörös színnel. City Lounge marsbéli tájként jelenik meg a svájci városban, a 100%-os vörös lefedettség, amit itt értek a tervezők tudtommal egyedülálló példa jelenleg a tájépítészet története során. Hasonlóan drasztikus, ám léptékét tekintve nagyságrendekkel grandiózusabb beavatkozás volt egy város életébe a sanghaji átalakítás, melynek során egy kertláncot hoztak létre, tematikus egységekkel és „égigérő” piros fákkal.

36.kép - Tim Richardson: *Futurescapes, City Lounge, Gardens by the Bay, Burnley Living Roofs*
(Képek forrása: <http://www.thamesandhudson.com/Futurescapes/9780500515778> | <http://www.landezine.com/>)

Felhasznált irodalom

Bercsényi L. Gy., 1962, Színelmélet, Tankönyvkiadó

Düll A., 2001, Az érzékelés és az észlelés, in: Fejezetek a pszichológia alapterületeiből (Szerk.: Oláh A. és Bugán A.,) Eötvös Kiadó

Düll A., 2009, A környezetpszichológia alapkérdései – Helyek, tárgyak, viselkedés, L'Harmattan

Grimm-Pretner D., Zöch P., 2010, Wien, Ein Begleiter zu neuer Landschaftsarchitektur, Callwey

Itten J., 1978, A színek művészete, Corvina Kiadó

Jencks C., 2003, The Garden of Cosmic Speculation, Frances Lincoln Kiadó

Morris E., 2007, Párizs, Alexandra kiadó

Nemcsics A., 2004, Színdinamika – Színes környezet tervezése, Akadémiai Kiadó

Richardson T., 2008, Konceptuális kertek – 50 eredeti egyéniség újító gondolatai és alkotásai, Terc

Szokolosky Ágnes, 2004, Kutatómunka a pszichológiában – Metodika, módszerek, gyakorlat, Osiris Kiadó

Folyóiratok

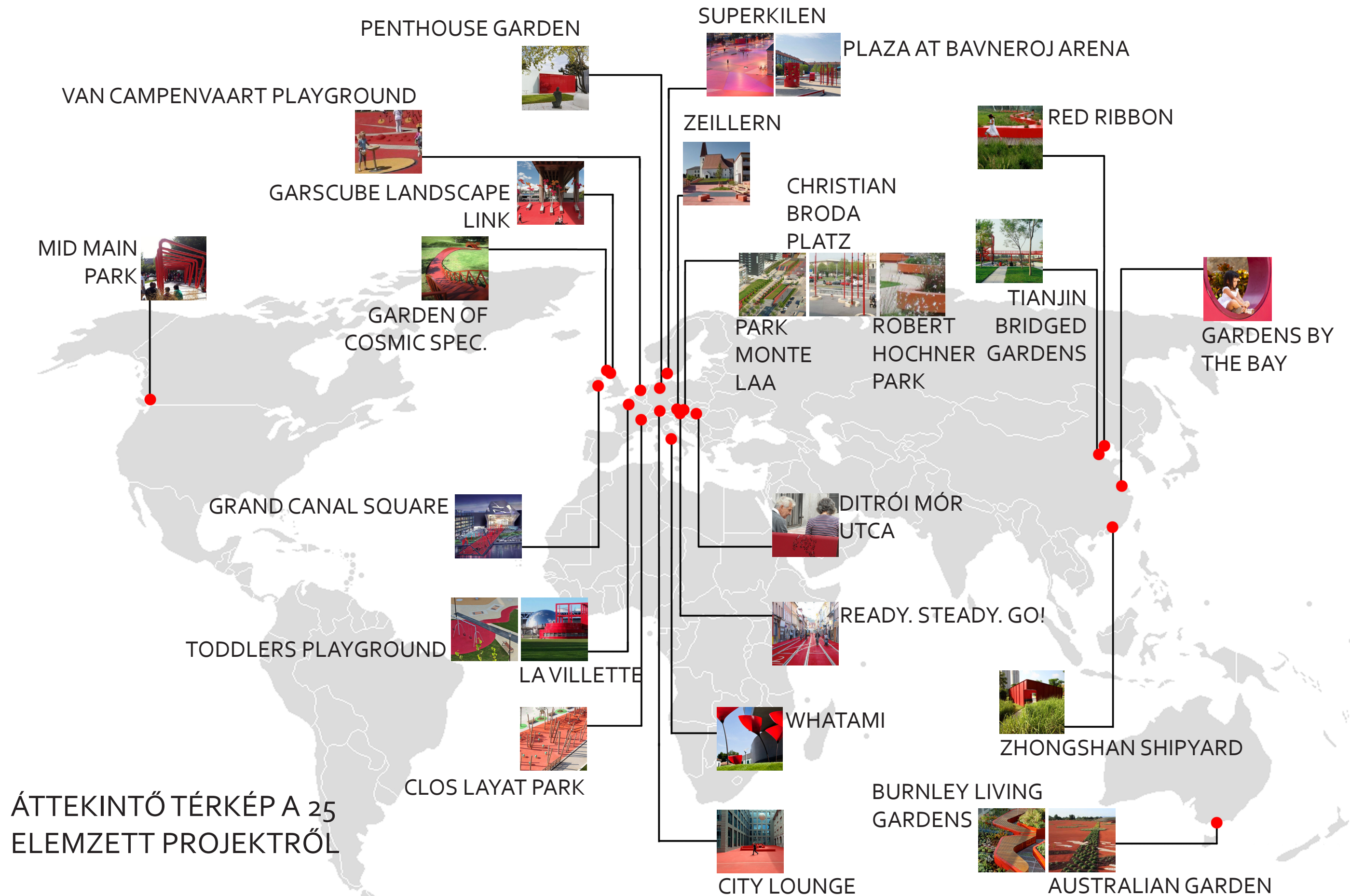
Balogh et al., 2008, Utcákból főutca in: 4D tájépítészeti és kertművészeti folyóirat, 9.szám

Internetes hivatkozások

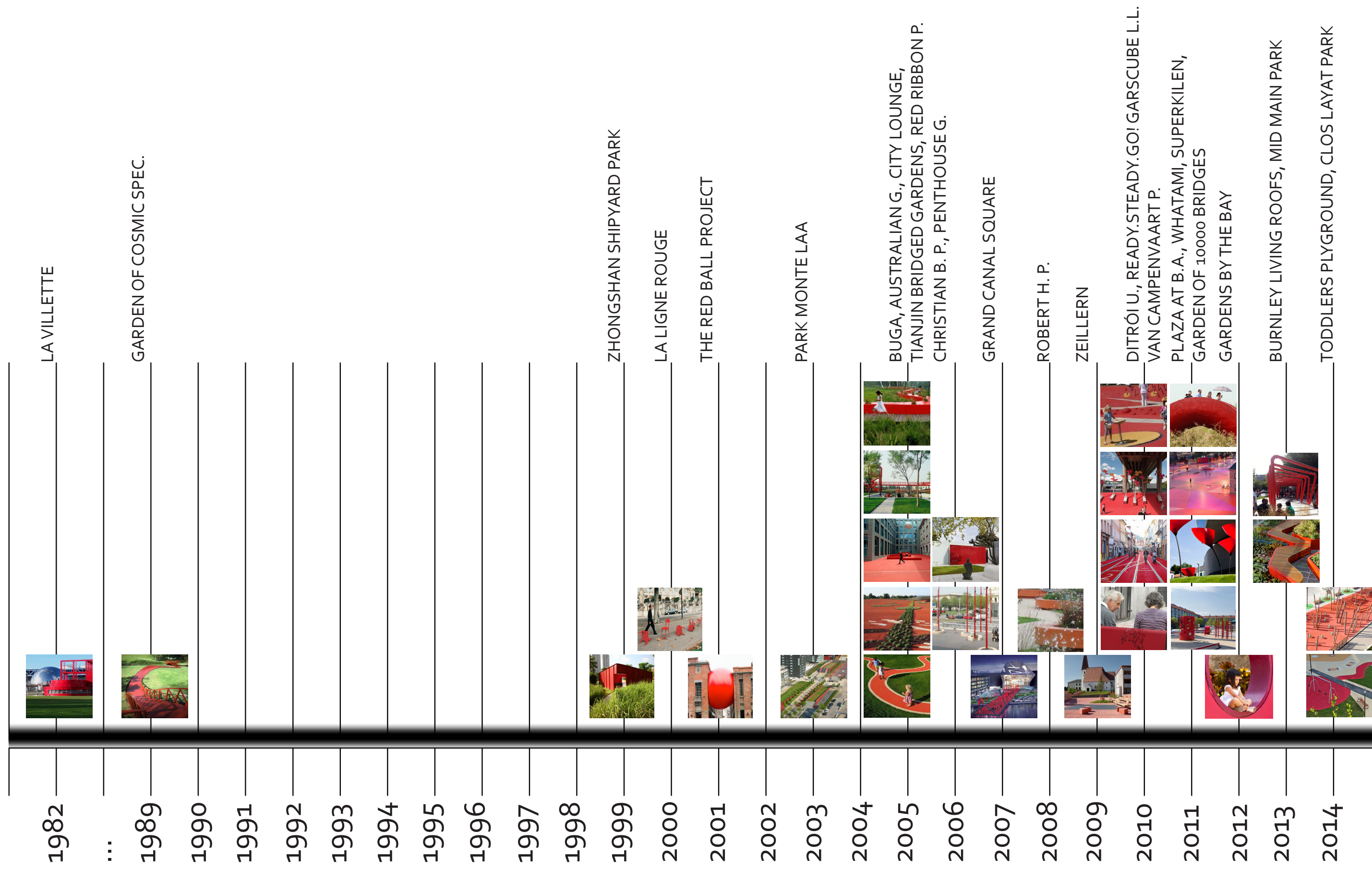
<http://www.favelapainting.com/>
<http://www.vulgare.net/2010/01/rudolfbednar-park-hager-landschaftsarchitektur-vienna/>
<http://www.claudecormier.com/projet/sugar-beach/>
http://www.marthaschwartz.com/projects/civic_institutional_javits.php
<http://www.australiantraveller.com/byron-bay/amileka-2/>
<http://www.windart.subvision.net/aca-windart/sub/talstreeter/index.htm>
<http://www.youtube.com/watch?v=7wdtUunWIRU>
<http://bcalandscape.co.uk/projects/garden-of-light/>
<http://bundesgartenschau.de/buga-iga/kommende-gartenschauen/>
<http://www.landezine.com/index.php/2011/05/garden-of-10000-bridges-by-west-8/>
http://www.redcross.int/FR/mag/magazine2000_4/bref2.html
<http://redballproject.com/>
<http://www.turenscape.com/english/projects/project.php?id=71>
<http://markstoner.com.au>
<http://www.stadt.sg.ch/home/freizeit-tourismus/stgallen-entdecken/wahrzeichen-bauwerke/neuzeit.html>
<http://www.turenscape.com/English/projects/project.php?id=336>.¹⁻
<http://www.turenscape.com/english/projects/project.php?id=441>
http://www.german-architects.com/en/projects/24629_Penthouse_Garden_Dr_Mattias_Wilkening/
<http://epiteszfórum.hu/ahol-a-helyi-csoda-nem-csak-három-napig-tart-zeillern/>
<http://www.dezeen.com/2010/11/24/ready-steady-go-by-sandra-janser-and-elisabeth-koller/>
<http://www.7narchitects.com/projects/garscube/>
<http://www.rankinfraser.com/projects/garscube.html>
<http://www.carve.nl/?pme2=494&lg=en>
<http://www.opland.eu/projekter/service-og-erhverv/bavnehoj>
http://www.startt.it/progetti/w_022_yap_max/
<http://www.dezeen.com/2012/06/19/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-and-wilkinson-eyre-architects/>
<http://www.dezeen.com/2011/02/18/whatami-by-startt/>
<http://www.dezeen.com/2012/06/19/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-and-wilkinson-eyre-architects/>
<http://www.dezeen.com/2011/02/18/whatami-by-startt/>
<http://hapacobo.com/project/mid-main-park/>
<http://www.hassellstudio.com/en/cms-projects/detail/burnley-living-roofs/>
<http://www.espace-libre.fr/contents/a/33/t/Aire+de+jeux+Grand+Ensemble>
<http://www.landezine.com/index.php/2014/10/clos-layat-park-by-base-landscape-architecture/>

Képek jegyzéke

- 1.kép - Pacific Design Center – USA; Le Carré Rouge Hôtel – Franciaország; Red House – Norvégia; Casa pR34 – Mexikó (Képek forrása: <http://www.pinterest.com/>)
- 2.kép - Rudold Bednar Park, Hollandiai játszótér, Sugar Beach, Jacob Javits plaza (Képek forrása: www.landezine.com)
- 3.kép - Amileka Holiday House, Endless Column, Espacio Méjico, Garden of Light (Képek forrása: www.picasa.com)
- 4.kép - BUGA játszótér, Garden of 10000 Bridges, La Ligne Rouge, The Red Ball Project (Képek forrása: www.pinterest.com)
- 5.kép - La Villette (Képek forrása: www.tschumi.com)
- 6.kép - Garden of Cosmic Speculation and rail Garden (Képek: Dr. Eplényi Anna, www.charlesjencks.com)
- 7.kép - Zhongshan Shipyard park (Képek forrása: www.turenscape.com)
8. kép - Park Monte Laa (Képek forrása: www.marthaschwartz.com)
9. kép - Australian Garden (Képek forrása: www.tcl.net.au)
10. kép - City Lounge (képek forrása: www.carlosmartinez.ch, www.stadt.sg.ch)
11. kép - Red Ribbon (Képek forrása: www.turenscape.com)
- 12.kép - Tianjin Bridged Garden (Képek forrása: www.turenscape.com)
13. kép - Christian Broda Platz (Képek forrása: www.beitl.at, www.wien.gv.at)
14. kép - Penthouse Garden (Képek forrása: http://www.wesup.de/hann03054_geo.html)
- 15.kép - Grand Canal Square (Képek forrása: www.marthaschwartz.com, www.aasarchitecture.com)
16. kép - Robert Hochner Park (Képek forrása: www.nextroom.at)
- 17.kép - Zeillern (Képek forrása: www.zeillern.vort.at, www.epiteszforum.hu)
- 18.kép - Ditrói Mór utca (Képek forrása: www.leptek.hu)
- 19.kép - Ready. Steady. Go! (Képek forrása: <http://www.janser-castorina.at/projekt01/index.php?idcatside=11>)
- 20.kép - Garscube Landscape Link (Képek forrása: www.7narchitects.com/)
- 21.kép - Van Campenwaard Playground (Képek forrása: www.carve.nl)
- 22.kép - Plaza at Bavnehøj Arena (Képek forrása: <http://www.opland.eu/projekter/service-og-erhverv/bavnehøj>)
- 23.kép - Superkilen (Képek forrása: www.topotek1.de)
- 24.kép - WHATAMI (Képek forrása: http://www.startt.it/progetti/w_022_yap_max)
- 25.kép - Gardens by the Bay (Képek forrása: <http://www.dezeen.com/2012/06/19/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-and-wilkinson-eyre-architects/>)
26. kép - Burnley Living Gardens (Képek: <http://www.hassellstudio.com/en/cms-projects/detail/burnley-living-roofs/>)
- 27.kép - Mid Main Park (Képek forrása: <http://hapacobo.com/project/mid-main-park/>)
- 28.kép - Toddlers Playground (<http://www.espace-libre.fr/contents/a/33/t/Aire+de+jeux+Grand+Ensemble>)
- 29.kép - Clos Layat park (Képek forrása: <http://www.landezine.com/index.php/2014/10/clos-layat-park-by-base-landscape-architecture/>)
- 30.kép - Robert Hochner Park; Grand Canal Square; Ready. Steady. Go! Mid Main park (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 31.kép - Zhongshan Shipyard park, Tianjin Bridged Gardens, Garscube Landscape Link, Plaza at Bavnehøj Arena (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 32.kép - Van Campenwaard Playground, Toddlers Playground, Clos Layat park, Superkilen (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 33.kép - Christian Broda Platz, City Lounge, La Villette, Garden of Cosmic Speculation and Rail Garden (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 34.kép - Garden of Cosmic Speculation and Rail Garden, Park Monte Laa, Australian Garden, Ditrói Mór utca (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 35.kép - Zhongshan Shipyard park, Red Ribbon, Tianjin Bridged Gardens, Gardens by the Bay (Képek forrása: <http://www.landezine.com/>)
- 36.kép - Tim Richardson: Futurescapes, City Lounge, Gardens by the Bay, Burnley Living Roofs (Képek forrása: <http://www.thamesandhudson.com/Futurescapes/9780500515778> | <http://www.landezine.com/>)

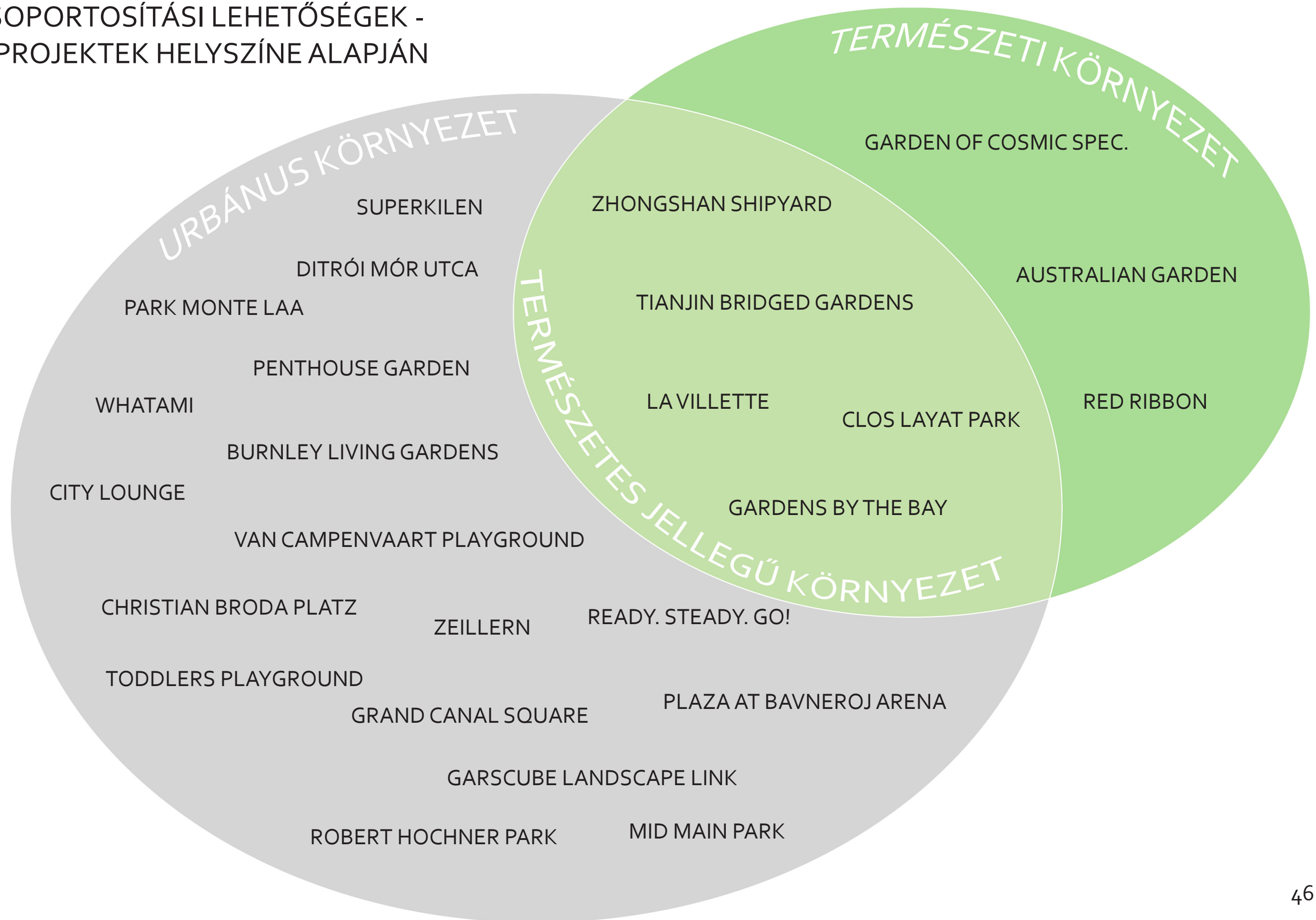
ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP A 25
 ELEMZETT PROJEKTRŐL

AZ ESETTANULMÁNYOK ÖSSZEGZÉSE TÁBLÁZATBAN

NÉV	ÉV	TERVEZŐ/ IRODA	HELYSZÍN	MÉRET	TERÜLETJELLEMZŐ	A VÖRÖS MEGJELENÉSE	VÖRÖS ANYAG	EGYÉB (SZIMBOLIKUS TARTALOM, FUNKCIÓ)
Villette Park	1982-1998	Bernard Tschumi	Párizs, FRA	35 ha	Városi közpark	Geometrikus pavilonok	Fém	Dekonstruktivizmus, szétdarabolt fókuszpontok
Garden of Cosmic Spec.	1989-, 2003-2006	Charles Jencks	Dumfries, GBR	30 ha	Magánkert	Egyedi objektumok	Fém, fa	Posztmodern, többretegű utalások: kínaizálás, ipari vörös
Zhongshan Shipyard Park	1999-2001	Turenscape	Zhongshan, CHN	11 ha	Eredetileg hajógyár	Épületszerkezetek	Fém	Posztindusztriális terület minőségi kialakítása Híd - összeköttetés
Monte Laa Park	2003-2005	Albert Wimmer	Bécs, AUT	1,44 ha	Eredetileg téglagyár	Oldaltámfal, felület	Látszóbeton	Tégla - téglaegető, tájtörténeti utalás
Australian Garden	2005, 2012	TCL	Cranbourne, AUS	40 ha	Botanikus kert	Központi horizontális felület	Homok	Tájimitáció - hagyományos természetes anyag, tájidentitás
City Lounge	2005	Carlos Martinez	St. Gallen, SUI	~0,8 ha	Városközpont	Burkolat és utcabútorzat	Öntött gumi	Előszoba - utcák tereinek kiemelése, összekapcsolása
Red Ribbon Park	2005-2008	Turenscape	Qihuangdao, CHN	20 ha	Folyóparti zöldövezet	Pad	Fém	Szalag - összeköttetés, degradált táj minőségi kiemelése egy új szimbolikus elemmel
Tianjin Bridged G.	2005-2008	Turenscape	Tianjin, CHN	22 ha	Posztindusztriális övezet	Egyedi objektumok,	Fém	Posztindusztriális terület minőségi kialakítása
Christian Broda Platz	2006-2007	Beitl	Bécs, AUT	0,5 ha	Városi tér	Oszlop alakú objektumok	Fém	Tér-, és utca definiálás vertikális elemekkel
Penthouse Garden	2006	WES & Partner	Hannover, GER	nincs adat	Magánkert	Téglatest alakú szekrény	Műanyag	A kert egy nappali szobát idéz - benne vörös szekrény
Grand Canal Square	2007	Martha Schwartz	Dublin, IRL	1 ha	Városi tér	Burkolat, fényrúd	Műgyantaüveg fém	Az éjjeli élet színházi vörös szőnyege, fényinstalláció
Robert Hochner Park	2008-2009	Karl Grimm	Bécs, AUT	0,32 ha	Városi közpark	Amorf objektumok	Látszóbeton	Vér - vörösvérsejt, utalás a várostörténetre
Zeillern városközpont	2009	Nonconform Architektur	Zeillern, AUT	0,056 ha	Városközpont	Burkolat, horizontális felület	Beton	Szőnyegszerűség, településközpont kijelölésére
Ditrói Mór utca	2010	Lépték Terv	Budapest, HUN	0,4 ha	Városi utca	Utcabútorzat	Fém	Báronyszék, vörös függöny - finom részletmegoldás
Ready. Steady.Go!	2010	Janser, Koller	Graz, AUT	0,46 ha	Városi utcák	Burkolat	Öntött gumi	Futópályára utaló kialakítás - egységesítő erő, új karakter, humor
Garscube L. Link	2010	7N, RankinFraser	Glasgow, GBR	~1 ha	Csomópont	Burkolat, virág alakú lámpa	Műgyanta	Vidám részletkiképzés, aluljáró szűrkeségének ellensúlyozása
Van Campenvaart	2010	Carve	Hága, NED	~0,05 ha	Játszótér	Burkolat, játzóeszközök	Öntött gumi	Játék, vidámság, életöröm
Plaza at Bavnehoj Arena	dec.11	Opland	Koppenhága, DEN	0,7 ha	Közpark, játszótér	Mászható egyedi térelemek, burkolat	Öntött gumi, fém	Játék, aktivitás, sport
Superkilen	2011-2012	Topotek1, Superflex, BIG	Koppenhága, DEN	3,3 ha	Városi tér	Burkolat, egyes objektumok	Aszfalt	Kortárs városi, kulturák együttélését szimbolizáló közös platform, összefogó erő
WHATAMI	2011	stARTT	Róma, ITA	0,06 ha	Városi tér	Nagyméretű lámpák	Műanyag	Pipacsmező, díszítés, világítás
Gardens by the Bay	2012	Grant Associates	Sanghaj, CHN	54 ha	Városi közpark	Tematikus elemek	Műanyag, fém, beton	Archaikus és futurisztikus elemek, kapu motívum, "supertree"
Burnley Living Roofs	2013	Hassell	Melbourne, AUS	0,05 ha	Tetőkert	Padok és elválasztóelemek	Fém	Egyetemi kísérleti kert, a "jövő kertje"
Mid Main Park	2013	HAPA	Vancouver, CAN	nincs adat	Városi tér	Lugas, bárszék	Fém, műanyag	Történeti utalás - tejivó, szívószál, bárszék
Toddlers Playground	2014	Espace Libre	Párizs, FRA	0,25 ha	Játszótér	Burkolat	Festett beton, öntött gumi	Játék, aktivitás, vidámság, ingergazdag környezet
Clos Layat Park	2014	BASE	Lyon, FRA	3 ha	Városi közpark	Burkolat	Öntött gumi	Játék, aktivitás, identitás, karakter
Konklúzió	Zömében 2005 utáni	Turenscape kiemelkedő szerepe	Kína és Ausztria hangsúlyú	teljes spektrum	Zömében nagyvárosi, globalizált környezet	Zömében burkolat és izgalmas kisarchitektúra	Vegyes anyag- használat	Tudatos, koncepcióba beépített színalkalmazás, minden esetben van erős mögöttes indok, pl.: tájtörténeti/várostörténeti történeti utalás, egységesítő szándék

CSOPORTOSÍTÁSI LEHETŐSÉGEK - A PROJEKTEK HELYSZÍNE ALAPJÁN

CSOPORTOSÍTÁSI LEHETŐSÉGEK -
A PROJEKTEK FUNKCIÓJA ALAPJÁN

